

P 365 (5)

KÖNYVTÁRI

FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

TARTALOM

Bevezető	299 - 300
Taramanov, D.D.: A bibliográfia alapvető típusairól	301 - 310
Szmirnova, B.A.: Az ajánló bibliográfia elméletéről	311 - 320
A megyei (határterületi, köztársasági, autonómköztársasági) könyvtárak helyismereti munkájának szabályozása	321 - 328
Nikolaev, V.A.: Szovjet megyei könyvtárak helyismereti bibliográfiai apparátusa	329 - 342
A bibliográfia kérdéseivel foglalkozó újabb külföldi irodalom	343 - 362

**KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI
ÉS MÓDSZERTANI
KÖZPONT**

BUDAPEST

7. ÉVFOLYAM

5. SZÁM

1961

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

7.évf.

1961.

5.sz.

B E V E Z E T Ó

A szovjet bibliográfia elméleti és gyakorlati kérdéseiről az utóbbi években széleskörű viták sorozata folyt és még most is folyik. Hogy ez a folyamat lényegesen előbbre vitte a szovjet bibliográfia ügyét azt mutatják az utóbbi években megindult és befejeződött nagyszabású vállalkozások (pl. a szovjet retrospektív nemzeti bibliográfia előrehaladása, melynek néhány jelentős darabja - főleg az időszaki sajtó területéről - már meg is jelent). E számunkban közölt bibliográfiáiból (343. oldaltól) is láthatjuk, hogy az elméleti irodalom szintén jelentősen fel-
lendült a Szovjetunióban.

Az elmúlt év vitáinak gyújtópontjába a moszkvai és leningrádi könyvtárosképző főiskola bibliográfiai tanszékeinek dolgozói által összeállított bibliográfiai tankönyv került. Különösen nagy hullámokat vert fel az egyes bibliográfia-fajták meghatározása és rendszerbefoglalása körül keletkezett vita; itt a bibliográfia tárgyát, fogalmát, funkciót illetően különféle nézetek ütköztek össze.

Az alábbiakban a nagyszámú vitacikk közül kettőt közlünk. Az egyiket D.D.Tarmanov, a harkovi könyvtárosképző főiskola bibliográfiai tanszékének vezetője írta, aki a bibliográfiák alapvető típusait az említett tankönyvvel - és V.N.Denisz'ev tankönyvével* - szemben nemzeti-, szak- és ajánló bibliográfiákra korlátozza. A második cikk az ajánló bibliográfiák problémájával foglalkozik ugyancsak az említett vita keretében. Az Éjhengol'c-féle tankönyvnek az ajánló bibliográfiákkal kapcsolatos megállapításait cáfolja; a tankönyvnek ezt a részét M.A.Brikszman írta.

Mielőtt a két cikket közölnénk, ismertetjük a szóban forgó két tankönyv osztályozási rendszerét:

- * Éjhengol'c, A.D.: Obscsaja bibliografija. Ucsesbnik dlja bibliotecs.in-tov. Pod red. -- Moszkva, 1957. 464 p.
- ** Denisz'ev, V.N.: Obscsaja bibliografija. Ucsseb. poszobie dlja ucsascsihszja bibliotecs. thehnikumov. Moszkva, 1954. 224 p.

Szemponatok	Denisz'ev	Éjhengol'c
Rendeltetésük, funkciójuk szerint	<ol style="list-style-type: none"> 1. lastromozó (ucsetno-regisztracionnaja b.) 2. tájékoztató (informacionnaja b.) 3. kritikai (kiriticseszka-ja b.) 4. ajánló (rekomendatel'naja b.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. lajstromozó (ucsetno-regisztracionnaja b.)* 2. ajánló (rekomendatel'naja b.) 3. kritikai (kriticzeszkaja b.)
Tartalmuk szerint	<ol style="list-style-type: none"> 1. általános (obscsaja v. univertzsal'naja b.) 2. szak (szpecial'naja v. otraszlevaja b.) 3. személyi (perszonal'naja b.) 4. helyismereti (kraevedcseszka b.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. általános (obscsaja b.) 2. szak (otraszlevaja b.)
A feldolgozott anyag volumene szerint	<ol style="list-style-type: none"> 1. teljességre törekvő (iszcserpivajuscsaja b.) 2. válogató (vüborocsnaja b.) 	---
A megjelenés és időhatár szerint	<ol style="list-style-type: none"> 1. kurrens (tekuscsaja b.) 2. retrospektív v. kumulatív (retroszpektivnaja v. szvodnaja b.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. kurrens (tekuscsaja b.) 2. retrospektív (retroszpektivnaja b.)

Denisz'ev a földrajzi szempontok szerint megkülönböztet nemzeti bibliográfiát (goszudarsztvennaja vagy obscseszojuznaja b. = állami v. össz-szövetségi b.) és helyi (mesztnaja v. kraevaja b.) bibliográfiát. (Vö. jelen számunk 322. oldalán lévő lábjegyzettel.) - Az Éjhengol'c-féle tankönyv a helyismereti (kraevedcseszka b.) bibliográfiát szintén külön kategóriaként tárgyalja, értve alatta a helyi (kraevaja b.) bibliográfia fogalmát is. Ezenkívül külön foglalkozik a biobibliográfiával is (a Denisz'ev-féle "perszonal'naja b. értelmezéséhez hasonlóan) és külön megemlíti a másodfoku bibliográfiát.

. Ide érti a tájékoztató (ucsetno-regisztracionnaja b.) bibliográfiát is.

Taramanov, D.D.
A BIBLIOGRÁFIA ALAPVETŐ TIPUSAIRÓL

A bibliográfiák osztályozása nagy elméleti és gyakorlati jelentőségű kérdés; mindig fontos helyet foglalt el, és ezután is ilyen helyet fog elfoglalni a szovjet bibliográfia időszerű problémái között. Nem csoda hát, hogy hol kisebb, hol nagyobb mértékben a bibliográfiák osztályozására is kiterjedt az a szovjet bibliográfia számos elméleti és gyakorlati kérdéséről folyt vita, melyet a Szovetszkaja Bibliografija szerkesztősége rendezett V.N. Denisz'ev "Obscsaja bibliografija" c. technikumi tankönyvének 3. kiadásáról /Moszkva, 1954./ és az A.D. Éjhengol'c által szerkesztett azonos című könyvtárosi főiskolai tankönyvről.* Ez a vita megmutatta, hogy az egyetértés mellett komoly nézeteltérések is vannak a szóban forgó kérdés bizonyos részleteire nézve, s ezek a nézeteltérések a gyakorlati bibliográfiai munkát is gátolják.

Jelenleg ott tartunk, hogy szinte minden tankönyv, kézikönyv és módszertani kiadvány külön, egymástól lényegesen eltérő módon osztályozza a bibliográfiákat.

A probléma megoldása komoly nehézségekbe ütközik. Elég, ha annyit mondunk, hogy mindeddig alapelemeiről sem jutottak egy véleményre a bibliográfusok. Először is: a bibliográfia-fajták jellemzésére irányuló kísérletekből sokszor hiányzik a történeti szempont. Pedig a bibliográfia fajtái nem holmi állandó és változatlan, egyszer s mindenkorra adott kategóriák. A bibliográfia történetének számos példája tanúsítja, hogy a bibliográfia fajtái a társadalom szociális és kulturális életének változásaival együtt

L. a 299. oldalon lévő lábjegyzetben.

változnak. Különböző országokban és különböző történelmi időszakokban másképpen fejlődik általában a bibliográfia és annak egyes típusai. Az ajánló bibliográfia például egyetlen kapitalista országban sem öltött olyan méreteket, mint nálunk. A szocializmus országaira viszont nem jellemző a reklámcélokra szolgáló bibliográfia, amely jelenleg olyan kiemelkedő szerepet játszik a tőkés országokban. A jelenleg létező bibliográfia típusok nem mind egyszerre keletkeztek. A teljességre törekvő nemzeti bibliográfiánk például aránylag rövid multra tekinthet vissza, a tudományos tájékoztató bibliográfia pedig egészen friss keletű. *

Mindez arról tanuskodik, hogy a bibliográfiai művek típusokra osztásánál figyelembe kell vennünk, milyen mértékben felelnek meg ezek a művek az illető történelmi korszak tudományos és kulturális színvonalának, mi váltotta ki jelentkezésüket, milyen a jellegük.

A probléma illetően kezelése egyrészt lehetővé teszi annak megállapítását, hogyan függenek a bibliográfia bizonyos típusai a konkrét történelmi körülményektől, a bibliográfia elméletének helyzetétől és a különböző típusok kialakulásának reális lehetőségeitől, - másrészt pedig lehetővé teszi, hogy valamennyi bibliográfiai munka elemzése alapján kidolgozzuk a jelenleg szükséges bibliográfia típusok rendszerét. Helyesebb volna megállapítani, hogy

---

* /A "Goszudarsztvennaja bibliografija" kifejezést a szovjet szakirodalom az Össz-szövetségi Könyvkamara és a köztársaságok könyvkamarái által kiadott lajstromozó bibliográfiák jelölésére használja. /A könyvkamarák tevékenységéről legfrissebb és legteljesebb áttekintést nyújt: Szorok let Szovetszkoj goszudarsztvennoj bibliografii. 1920-1960. Moszkva, 1960. 269 p./ Szó szerinti fordítása "állami bibliográfia", lényegében megfelel annak a fogalomnak, amit mi n e m z e t i b i b l i o g r á f i á v a l jelölünk.

A "tudományos tájékoztató bibliográfia" /naucsno-informacionnaja bibliografija, vagy szinonimája a naucsno-vszpomogatel'naja bibliografija/ fogalom használata a szovjet szakirodalomban nem határozott. Legtöbb esetben olyan bibliográfiák jelölésére használják, "melyeknek célja, hogy a tudományos dolgozóknak tájékoztatás útján segítséget nyújtson az őket érdeklő irodalomról. De mivel a tájékoztatás és a tudományos dolgozók segítése minden tudományos bibliográfia feladata, külön tudományos tájékoztató bibliográfiáról beszélni felesleges." /Samurin, E.I.: Szlovar' knigovedcseszkih terminov ... Moszkva, 1958. 173 p./ - Ezen a véleményen van M.A. Brikszman is, akivel B.A. Szmirnova vitázik. /A vitacikknek az ajánló bibliográfiával kapcsolatos részét a 311-320. oldalakon közöljük.

melyik történelmi korszakra milyen bibliográfiatípusok voltak jellemzők. Így a bibliográfia története nem szorítkozna a bibliográfiai időrendi felsorolására, hanem ténylegesen elemezhetné a konkrét bibliográfiatípusok bizonyos történelmi időszakban való megjelenésének okait és törvényszerűségeit, e típusok elméletét és módszertanát. A k o n k r é t t ö r t é n e t i s z e m l é l e t tehát az első igen fontos feltétele annak, hogy helyesen oldjuk meg a bibliográfia osztályozásának problémáját.

A kérdés pozitív megoldásának másik igen fontos feltétele abban áll, hogy egységesen meg tudjunk állapodni egy valóban alkalmas kritériumban, amely a bibliográfiai művek osztályozásának alapja lehet. Ebben a kérdésben azonban megoszlanak a vélemények. Egyesek szerint azt kell a felosztás alapjául venni, hogy melyik bibliográfia milyen mértékben teljes, mások szerint azt, hogy milyen módszerekkel jellemzi a sajtótermékeket, ismét mások szerint azt, hogy mi a célkitűzése, és az olvasók mely rétegének szól.

Elég széles körben elterjedt az a felfogás, hogy a bibliográfia bizonyos funkciói alapján kell típusokra osztani a bibliográfiai műveket. Ebből kiindulva nálunk önálló tipusként kezelik a t á j é k o z t a t ó bibliográfiát. De hát a tájékoztatás funkciója a bibliográfiáknak csak egy bizonyos csoportját jellemzi? Tudvalevőleg kivétel nélkül minden bibliográfiai munka ellátja ezt a funkciót, hiszen egyesek a legújabb sajtótermékekről, mások a tervbe vett kiadványokról, ismét mások a bizonyos ismeretágra vagy témára vonatkozó, különböző időkben kiadott sajtótermékekről tájékoztatják az olvasókat. Tehát ilyen fogalmi jegyet, amely kivétel nélkül minden bibliográfiára vonatkozik, nem vehetünk alapul a bibliográfiai művek típusok szerinti csoportosításához.

Kellő indok nélkül tekintik önálló típusnak az ugynevezett k r i t i k a i bibliográfiát is; itt a bibliográfia egy másik funkciójából, a sajtótermékek értékeléséből indulnak ki. Mint tudjuk, a bibliográfiai feldolgozásra kerülő anyag kritikai kezelése nem csupán bizonyos bibliográfiai művek sajátos vonása, hanem igen fontos elve az egész szovjet bibliográfiának. A bibliográfiába felvett anyag válogatásában, rendszerezésében és annotálásában egyaránt érvényesül ez az elv. Igaz, mindig a bibliográfiai munka konkrét rendeltetésétől függ, hogy milyen foku ez a kritikai ér-

tékelés. Szerepe van az értékelésnek a lajstromozó és a tudományos tájékoztató bibliográfiai kiadványokban is, hiszen az anyag válogatásában és rendszerezésében tudományunk és kulturánk követelményeiből indulnak ki. Az ajánló bibliográfiák határozott kritikai szempontból végzik az anyag rendszerezését is, annotálását is. Az anyag értékelésének fokát és formáját itt egyformán befolyásolja az, hogy milyen célokat szolgál a bibliográfia, és milyen olvasóknak szól.

A leghatározottabban vissza kell utasítanunk azokat a kísérleteket, amelyek ki akarják terjeszteni a bibliográfiára a tudományos és az irodalmi kritika funkcióit. A bibliográfusnak az a dolga, hogy tájékoztassa az olvasókat a sajtótermékekről, és segítséget adjon nekik a szükséges anyag kiválasztásához; emellett nem szabad azt is követelni tőle, hogy aktívan beavatkozzék a tudományba, értékelje annak eredményeit, rámutasson, hogy bizonyos problémákat helyesen vagy helytelenül dolgoztak-e ki és világítottak meg, és egyúttal valami újat is mondjon a tudományban, amint ezt a tudományos kritika tenni szokta. Természetes, hogy nem lehet ilyen feladatot háritani a kritikai bibliográfiára sem, még ha lehetségesnek is tartjuk ilyen amorf kategória önálló létét.

Térjünk vissza a felvetett kérdésre: milyen alapvető kritériumból kiindulva kell típusok szerint csoportosítanunk a bibliográfiai műveket? Csatlakoznunk kell azoknak a bibliográfusoknak a véleményéhez, akik a bibliográfia célkitűzését tekintik ilyen fogalmi jegynek. Egyes bibliográfiai művek azt a célt szolgálják, hogy közkinccsé tegyék a tudomány eredményeit a tömegek között, segítsenek nekik ezeknek az eredményeknek az elsajátításában, tehát segítsek elő az olvasóknak a szó legtagabb értelmében vett önképzését, politikai és kulturális látókörük kiszélesedését, szakmai, foglalkozási igényeik kielégítését; más bibliográfiák a tudományos dolgozókat szolgálják, segítséget adnak nekik az új problémák kidolgozásához, ezzel elősegítik a tudomány és a kultúra fejlődését. Ez az ajánló bibliográfia és a tudományos munkát

Meghatározott célkitűzése van a lajstromozó bibliográfiának is, amelynek önálló típus-volta ma már nem vitás. Az azonban mai napig sem dőlt el, hogy milyen műveket is kell ebbe a kategóriába sorolni.

Az 1957-ben megjelent Obscsaja bibliografija c. tankönyv tuiságosan tágan értelmezi a lajstromozó bibliográfia fogalmát: "A lajstromozó bibliográfia nem valami abszolút egynemű kategória: különböző válfajokat különböztethetünk meg keretei között, amelyek olykor annyira távol állanak egymástól, hogy első pillantásra a bibliográfia egészen különböző területeinek látszanak" /24.p./. E felfogás szerint a lajstromozó bibliográfiához tartoznak mindazok a különböző bibliográfiai jegyzékek és irodalmi szemlék, amelyek az időszaki kiadványok hasábjain megjelennek, valamint azok a munkák, amelyek a tudomány vagy művészet bizonyos ágának az irodalmát tekintik át. /Megemlítjük, hogy E.I. Rüszkín "A szépirodalmi és irodalomtudományi bibliográfiák összeállításának módszertana" című, évekkel ezelőtt megjelent tankönyvében egészen más szempöngből vizsgálja, a szakbibliográfiához sorolja azokat a bibliográfiai műveket, amelyek egy bizonyos ismeret-ág irodalmát veszik számba./

Ha azonban figyelmesen átnézzük az időszaki kiadványok hasábjain megjelenő bibliográfiai munkákat, meggyöződhetünk arról, hogy többségüktől távol áll a sajtótermékek bármiféle lajstromozása, regisztrálása. Azok a tájékoztató jegyzékek és irodalmi szemlék, amelyek a folyóiratokban "Beszélgetés könyvekről", "Könyvespolc", "Új könyvek", "Kiadóvállalataink hirei", "X. tudományág új irodalma" és ehhez hasonló címek alatt megjelennek, főleg a lakosság széles ré-

---

* Szerző "bibliografija v pomoscs' naucsnoj rabote" meghatározást használja; lábjegyzetben jelzi, hogy "a kifejezés nem eléggé pontos, általánosságban azonban kifejezi ennek a bibliográfia-típusnak a rendeltetését." - A továbbiakban mi "szakbibliográfiának" fordítjuk, mert úgy véljük, ez a magyar kifejezés fedi leginkább a fogalmat. Megjegyezzük azonban, hogy a szovjet terminológiában - mint a bevezetőben is láthattuk - a szakbibliográfiára két kifejezés is van. /szpecial'naja b. és otraszlevaja b./

** Rüszkín, E.: Metodika szosztavlenija bibliograficeszkih ukazatelej hudozsesztvennoj literaturü i literaturovedenija. Moszkva, 1955. 128 p.

tegeinek szólnak, és főként a legjobb könyveket ajánlják. Ami viszont a különböző tudományágakra vonatkozó kurrens bibliográfiákat illeti, amelyeket általános és szakkönyvtáraink adnak ki, ezek gyakran jóval szélesebb körben veszik számba a sajtótermékeket, mint a könyvkamarák nemzeti bibliográfiái.

Itt van például a Szovjetunió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudományi Könyvtára által kiadott számos kurrens bibliográfia, amely a közgazdaság, filozófia, történelem és irodalomtudomány eredményeiről és a kutatómunkáról ad képet. E bibliográfiák a h a z a i társadalmi és politikai irodalom mellett tudvalevőleg meglehetősen teljességgel felölelik a tudományos szempontból jelentős k ü l f ö l d i irodalmat is. Az anyag számbavételének teljességére tekintettel talán a lajstromozó bibliográfiához kellene sorolnunk ezeket a bibliográfiákat? Az említett tankönyv így határozza meg a lajstromozó jellegű kiadványok rendeltetését: "A lajstromozó bibliográfia feladatai a nyilvántartásra és tájékoztatásra szorítkoznak" /26.p./, "olyan munkák ezek, amelyekben - kisebb-nagyobb mértékben - az anyag mennél teljesebb számbavételére való törekvés nyilvánul meg" /24.p./, vagy: ezeket a kiadványokat "a különösen széleskörű számbavétel és a leírás nagy fokú teljessége" jellemzi /u.o./.

Mint látjuk, a tankönyv szerzőinek véleménye szerint a lajstromozó bibliográfia legfontosabb fogalmi jegyei az anyag széleskörű számbavétele és a leírás teljessége. Ezeket a megállapításokat azonban egyformán alkalmazhatjuk a nemzeti bibliográfia orgánumaira és más kiadványokra, például a Központi Társadalomtudományi Könyvtár fent említett bibliográfiáira is. Nyilvánvaló pedig, hogy ezeknek a kiadványoknak nem ugyanaz a rendeltetésük. Nem sorolhatjuk a lajstromozó bibliográfia körébe azokat a kiadványokat sem, amelyek az egy-egy könyvtárba beérkező sajtótermékeket regisztrálják nagy teljességgel, bár ezekre is alkalmazhatjuk a "lajstromozás" szót. A tudományos munkát és az önképzést támogató bibliográfiai művek jellegét nem határozza meg döntően a "lajstromozás", a "regisztrálás" funkciója.

Véleményünk szerint a nemzeti bibliográfiát célszerű önálló típusnak tekinteni. Erre teljes mértékben alkalmazhatjuk a "lajstromozás", a "regisztrálás" szavakat, mivel ez átfogó képet ad a

szovjet tudomány és kultúra fejlődéséről. A bibliográfiának ehhez a típusához kell sorolnunk a nemzeti bibliográfia kurrens orgánumain kívül az olyan munkákat is, amelyek a szovjet nemzeti bibliográfiában különböző okokból keletkezett hézagok pótlására vannak hivatva, s ugyanilyen nyilvántartási funkciókat tölthetnek be. Ezek lehetnek általános jellegűek, vagy vonatkozhatnak csupán egy bizonyos ismeretágra. Ehhez a tipushoz kell sorolnunk a sajtótermékek egy bizonyos fajtáját régisztráló műveket is, például: "Az Ukrán SZSZK időszaki kiadványai, 1918-1950. Folyóiratok" c. kiadványt, valamint az általános jellegű kumulatív bibliográfiákat, amilyen például a "Ezsgodnik knigi SzSzsZR" c. összefoglalókat.

Miután így leszűkítettük a lajstromozó bibliográfiához sorolható munkák körét, [a nemzeti bibliográfia kurrens és retrospektív ágazataira. Szerk.] pontosabban meghatározhatjuk ennek a típusnak a sajátos funkcióit is. Azonban sem a tájékoztatási funkciók, sem az anyag széleskörű számbavétele és leírásának nagy fokú teljessége nem ad még világos képet a nemzeti bibliográfia tulajdonképpeni rendeltetéséről. Rendeltetése ugyanis lényegében az, hogy kielégítse a nyomtatott betű, a könyv használatával kapcsolatos sokféle igényt, amely a s z o v j e t társadalom tagjainak változatos tudományos és gyakorlati tevékenysége során felmerül. Más szavakkal: a szovjet nép sokrétű tevékenységét tükröző, különböző típusú sajtótermékek nyilvántartása arra van hivatva, hogy általános képet adjon a tudomány, technika és kultúra helyzetéről államunkban, fejlődésének különböző szakaszain.

Napjainkban már meglehetősen nagy a szakbibliográfiák száma, amelyek egyre nyomatékosabban igénylik, hogy önálló helyet jelöljünk ki számukra a szovjet bibliográfia alapvető típusai között. Számos alapos érv szól amellett, hogy önálló típusnak tekintsük a tudományos tájékoztató bibliográfiát.* Hogy szükség van tudományos tájékoztató bibliográfiára, azt senki se vonhatja kétségbe, ha a tudomány mai követelményeire gondol; a tudomány fejlődéséhez szükség van rá, hogy állandóan és bőségesen tájékoztassuk dolgozóit minden jelentős eredményről, amelyet a különböző ismeretágak területén akár nálunk, akár külföldön elértek. Épp ezért jöttek létre az Össz-szövetségi Tudományos és Műszaki Tájékoztatási Intézet re-

* V.ö. a 302. oldalon lévő lábjegyzettel.

feráló folyóirat-sorozatai, ezért indult meg különböző tájékoztató bibliográfiai értesítők és más hasonló munkák kiadása.

A tudományos tájékoztató bibliográfiára vonatkozólag más felfogással is találkozhatunk, mégpedig azzal, hogy ezt a lajstromozó bibliográfiához kell sorolni. Ezzel a felfogással nem érthetünk egyet. A tudományos tájékoztató bibliográfiának az az első jellemző sajátysága, hogy az olvasók meghatározott rétegének – főként a tudományos dolgozóknak, szakembereknek – szól, s a különböző ismeretágakra vagy egyes problémákra vonatkozó műveket foglalja magában. A tudományos tájékoztató jellegű bibliográfiai művek másik jellemző sajátysága abban áll, hogy a Szovjetunióban megjelent művek mellett más országok irodalmát is feltüntetik. Ez a fajta bibliográfia tehát, a nemzeti bibliográfiától eltérően, "nem ismeri el" az államhatárokat, átlép rajtuk. Ebből a szempontból a tudományos tájékoztató bibliográfiák sok esetben teljesebb képet adnak bizonyos ismeretágak irodalmáról, mint a nemzeti bibliográfia. Több jogunk van tehát arra, hogy a tudományos tájékoztató bibliográfiát a szakbibliográfia egyik válfajának tekintsük.

Ne gondoljuk azonban, hogy a tudományos dolgozóknak és szakembereknek csak olyan bibliográfiákra van szükségük, amelyek bizonyos ismeretág legújabb irodalmáról tájékoztatják őket. A kurrens kiadványok mellett olyan munkákra is szükségük van, amelyek a megjelenés idejétől és helyétől függetlenül veszik számba a különböző problémákra és ismeretágakra vonatkozó sajtótermékeket.

A tudományos munka megkönnyítéséhez olyan bibliográfiákra is szükség van, amelyek a tudomány különböző területein felmerülő új problémák irodalmát veszik számba. Az ugynevezett perspektivikus bibliográfiákra gondolunk. Ezek közé tartoznak a kiadók tématervei. Igaz, hogy ezek célkitűzése nem mindig egyforma. Vannak közöttük kifejezetten ajánló jellegű munkák, például: "Mit olvassunk a dialektikus és történelmi materializmusról". Ami az évi tématerveket illeti, a különböző tudományterületek szakemberei megtalálják bennük a szükséges tájékoztatást a tervbe vett kiadványokról.

A szakbibliográfiának mint a szovjet bibliográfia önálló típusának tehát az a feladata, hogy operatív tájékoztatást adjon a különböző ismeretágakra vonatkozó, újonnan kiadott sajtótermékekről, számba vegye a különböző időben kiadott, de bizonyos probléma

kutatásához vagy egy egész ismeretág kidolgozásához szükséges irodalmat, regisztrálja a kéziratokat és levéltári dokumentumokat, valamint a lehető legteljesebb tájékoztatást nyujtsa a kiadásra előkészített könyvekről. A szakbibliográfiának tehát teljesen határozott célkitűzése van, épp ezért minden okunk megvan rá, hogy önálló típusnak tekintsük, és az őt megillető helyre juttassuk a szovjet bibliográfia rendszerében.

Az ajánló bibliográfiától sem lehet elvitatni, hogy önálló típust jelent. Az országunk bibliográfiai kiadványainak rendszerében elfoglalt helye és pedagógiai céljai már elég pontosan meg vannak határozva. Csak annyit kell megjegyeznünk, hogy az ajánló bibliográfiák, amelyek az önképzés támogatására szolgálnak, a szakbibliográfiáktól eltérően igen nagy mértékben differenciálódnak az olvasók különböző csoportjai szerint. Az ajánló jellegű bibliográfiák összeállításánál célszerű figyelembe venni azoknak az olvasóknak az általános műveltségét, politikai, szakmai, termelési tájékozottságát, akikhez a kiadvány szól - a tudományos munka segítségére szolgáló szakbibliográfiában viszont ilyen differenciálásnak természetesen semmi értelme sem volna. A szakbibliográfia a szakembereknek szól. Az anyag kiválasztását, teljességét, a válogatás időrendi és témaköri határait ebben az esetben a tudománynak, az adott ismeretágnak vagy problémának a feladatai, körülményei határozzák meg.

Ami viszont az új kiadványokról tájékoztatást nyújtó ajánló bibliográfiákat illeti, ezek nem mindig ugyanannak az olvasórétegnek szólnak. Vannak közöttük olyan kiadványok is, amelyek nem is az olvasók egy bizonyos csoportjának, hanem a lakosság különböző rétegeinek az érdeklődését tartják szem előtt. Ilyenek az időszakos kiadványokban közölt bibliográfiai jegyzékek és irodalmi szemlék, az egyes kiadványokkal foglalkozó, annotációval ellátott közlemények, valamint a Novüe Knigi /Új könyvek/ típusú bibliográfiai értesítők. Az új irodalomról szóló ilyen jegyzékek, szemlék néha az olvasók valamilyen konkrét csoportjához szólnak, például: "Új könyvek jegyzéke lakatosok számára".

Az ajánló bibliográfia mint önálló típus tehát kétféle munkát foglal magában: azokat az igen sokféle formájú bibliográfiákat, amelyek egy bizonyos ismeretágra vagy témára vonatkozó sajtótermékeket ajánlanak /függetlenül megjelenésük idejétől/, és meghatáro-

zott olvasókhoz szólnak - valamint olyan műveket, amelyek a lakosság különböző rétegeit tájékoztatják a legújabb és legjobb kiadványokról /ez az ajánló jellegű tájékoztató bibliográfia/.

A szovjet bibliográfiának három alapvető típusra - lajstromozó jellegű nemzeti bibliográfiára, szakbibliográfiára és ajánló bibliográfiára - való felosztása véleményünk szerint teljes mértékben megfelel a szovjet tudomány jelenlegi feladatainak, a kommunizmus gyakorlati építésének és népünk művelődési igényeinek. Mindegyik típusnak megvan a maga határozott rendeltetése, megvannak a maga konkrét feladatai. A szovjet bibliográfiának e típusokra való felosztása azt is lehetővé teszi, hogy meghatározzuk a különböző bibliográfiai munkák helyét a szovjet bibliográfiai kiadványok rendszerében.

Eredeti cím: Ob osznovnüh vidah bibliografii.
Megjelent: Szovetszkaja Bibliografija. 1960. 5/63/ no. 30-36.p.
OSzK ford.sz.: 2489.

Szmirnova, B.A.
AZ AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA ELMÉLETERŐL

B.A. Szmirnova cikkének első részében lényegében Taramanovéhoz hasonló álláspontra jut Brikszmannak az Ejhengol'c féle tankönyvben kifejtett /a 300. oldalon lévő táblázatban ismertetett/ álláspontjával szemben. A továbbiakban az ajánló bibliográfia problémáiról vitázik Brikszmannal, aki a tankönyv ajánló bibliográfiával foglalkozó részét is írta és a Szovetszkaja Bibliografija c. folyóirat 1960. 3. számában hosszú cikkben is kifejtette nézeteit. *

Brikszman érveit elegendőnek tekinti ahhoz, hogy megdöntöttnek nyilvánítsa a tudományos tájékoztató bibliográfiát mint önálló típusot. A társadalmi szükségletet, igényt azonban cikkekkel nem dönthetjük meg, mert az van, él. Felvetődik a kérdés, hogy az említett igényt milyen bibliográfiatípus elégítheti ki? Erre a kérdésre Brikszman már ismételten válaszolt a sajtóban és szóbeli kijelentéseiben is, válaszol cikkében is: az ajánló bibliográfia! Annyira világosnak tekinti ezt, hogy még kétségbe is vonja azoknak az embereknek a tudományos lelkiismeretességét, akik az ajánló bibliográfia területén dolgoznak, és nem értenek egyet vele /már pedig ezek vannak többségben/. A legnagyobb foku hanyagsággal gyanúsítja őket, azzal, hogy "valaki másnak a vállára akarják áthárítani azt, amit magának az ajánló bibliográfiának kellene ellátnia".

Brikszman tehát az ajánló bibliográfia feladatának tekinti azt, hogy támogassa a tudományos munkát. Nem is csoda, hiszen ennek

---

* Brikszman, M.A.: Szpornüie voproszú teorii bibliografii i posztrovenija ucsebnika "Obscsaja bibliografija." = Szovetszkaja Bibliografija. 1960. 3/61/.no. 78-95.p.

a típusnak az ő meghatározása szerint az a feladata, hogy segítségére legyen mindenkinek, függetlenül az igény formájától, sajátos jellegétől. Pedig O.É. Vol'cenburg már a II. bibliográfiai kongresszuson rámutatott, mikor az ajánló bibliográfia önálló típusváltatát védelmezte /amit az I. kongresszuson kétségbe vontak/, hogy ezt tömegjellege /politikai felvilágosítási irányzata és a tömegek közötti terjesztése/ jellemzi. Másképpen is felfoghatjuk - mondták - az ajánló bibliográfiát: ennek a keretébe sorolhatunk mindent, ami a bibliográfiai irodalomban ajánló jellegű.*

Maga O.É. Vol'cenburg az ajánló bibliográfia tömegjellegének hangsúlyozása felé hajlott, utalva arra a gyakorlatra, amelyet N.A. Rubakin, I.V. Vladiszlavlev és K.N. Derunov még a forradalom előtti időkben honosított meg. Rubakin például a "Szredi knigi" I. kiadásának előszavában pontosan meghatározta ennek az akkor még új bibliográfiatípusnak a sajátosságait: "Igen-igen megtisztelő hivatás az, hogy a tudományt előbbre vivő szakemberek kis csoportjának a munkáját segítsük, de nem kevésbé megtisztelő feladat az sem, hogy az olvasó tömegeket segítsük, a különböző ismeretágakra vonatkozó könyvek terjesztése útján".** Ne feledjük, hogy a "tömeg" szónak forradalmi értelme volt azokban az években. Lenin a "Mit tehetünk a népművelésért?" c. cikkében arról a célkitűzésről ír, hogy "... ezeket a hatalmas, felmérhetetlen könyvtárakat nemcsak a tudósok, professzorok és egyéb szakemberek céhe számára tegyék hozzáférhetővé, hanem a tömegek, a nép, az utca számára is".**

Az ajánló bibliográfia segítséget nyújt a dolgozóknak ahhoz, hogy önképzés útján kialakítsák kommunista világnézetüket, alaposabban megértsék a párt politikáját, minden szempontból fejleszthessék egyéniségüket, tisztán szakmai érdeklődésüktől függetlenül tájékozódhassanak a társadalmi élet, a tudomány és az irodalom új jelenségeiről. Elősegíti egyúttal azt is, hogy szakmailag tovább-

* Vol'cenburg, O.É.: Rekomendatel'nüje ukazatelni. /Tipü i metodu szosztavlenija. /Ajánló bibliográfiák. Típusaik és szerkesztési módszereik./ = Trudü 2-go Vszerosz. bibliogr. sz'ezda. Moszkva, 1929. 171-174.p.

** Rubakin, V.A.: Szredi knigi. /Könyvek között/. Moszkva, 1906. 2.p.

*** Lenin, V.I. Művei. 19.köt. Bp. 1955. 270.p.

képezzék magukat, és felhasználják szaktársaik élanjáró új módszereit.

Krupszkaja az önképzés támogatását tekintette az ajánló bibliográfia elsőrendű hivatásának. A közműveltség fejlődésével arányosan növekszik az önképzés vonzereje. A jövő emberének nevelése, az egyén sokoldalú fejlődésének biztosítása a jelenlegi körülmények között elsőrendű gyakorlati feladatunk a kommunizmus építése keretében, s a legszélesebb tömegek életbevágóan fontos szükségletét elégíti ki. Növekszik tehát az ajánló bibliográfia pedagógiai és propaganda funkcióinak jelentősége. Az SZKP Központi Bizottságának "A szovjet könyvtárügy helyzete és megjavításának módja" c. határozata megköveteli, hogy emeljük a széles tömegek olvasási kulturájának színvonalát, és tanítsuk meg őket a bibliográfia önálló használatára; ennek megfelelően különösen fontossá válik, hogy tökéletesítsük a könyvpropaganda módszereinek differenciálását.

A dolgozók széles tömegeinek igényeihez hasonló jellegű igényekkel lépnek fel a bibliográfiák iránt azok is, akik a politikai és tudományos ismeretek terjesztésével foglalkoznak - tehát az előadók, propagandisták, pedagógusok, népnevelők, valamint a közművelődési könyvtárak dolgozói, akik aktívan támogatják az olvasók legszélesebb rétegét abban, hogy a könyvek segítségével kielégítsék szükségleteiket. Ma már a bibliográfia egyik legjellemzőbb sajátossága, hogy mindenfelé felhasználják a politikai és tudományos ismereteknek a tömegek közötti terjesztéséhez és a nép kulturális színvonalának emeléséhez. Ez az eredmény annak köszönhető, hogy a Kommunista Párt és a szovjet kormány állandóan gondoskodik a bibliográfiai tevékenység fejlődéséről.

Mint Krupszkaja számos művében rámutatott, a bibliográfiai munkához szervesen hozzátartozik, hogy megvizsgáljuk, mi érdekli az olvasókat, megértik-e, amit olvastak, és hogyan értékelik ezt vagy amatt a könyvet. Az olvasók érdeklődésének tanulmányozása jóval nagyobb szerepet játszik és más jelleget ölt az ajánló bibliográfiák kidolgozása kapcsán, mint a tudományos tájékoztató bibliográfiák esetében. Sőt az ajánló bibliográfiának az is feladata, hogy irányt mutasson ennek az érdeklődésnek, témákat jelöljön ki az olvasáshoz.

Az ajánló bibliográfiát készítő bibliográfus másképpen tanulmányozza azt a teljes irodalmat is, amiből válogat. Sőt ennek a teljes irodalomnak is sajátos jellege van. Mint már N.A. Rubakin megjegyezte, az olyan olvasó, aki nem tűzött meghatározott tudományos célt maga elé, kivált ha csak most kezd az önképző olvasáshoz, nem egy bizonyos ismeretág iránt érdeklődik, hanem csak valamilyen t é m a, k é r d é s iránt. Mint a szovjet közművelődési könyvtárak gyakorlata mutatja, az ilyen olvasónak segitünk kell, hogy kiválaszthassa a megfelelő könyveket a tudomány különböző területeiről és a szépirodalomból.

Az ajánló bibliográfia az irodalom értékelését is más kritériumok alapján végzi, mint a tudományos tájékoztató bibliográfia. Amikor azt kell eldöntünk, hogy milyen könyvet ajánlunk a nem-szakember olvasónak, nem érhetjük be csupán a könyv tudományos és ideológiai értékének megállapításával. Rendkívül fontos az is, hogy a könyv tartalma megfeleljen az adott olvasócsoporthoz képzettségi színvonalának és érdeklődésének, s nagyon fontos a könyv előadásmódja is. De még ez sem minden. Az ismeretterjesztő könyvnek az is feladata, hogy gondolatokat ébresszen olvasóiban, bemutassa a tudományos felfedezés útját, a tudományos probléma megoldásának folyamatát. Nem volna sok értelme annak, hogy olyan könyvet ajánljunk, amely dogmatikusan csupán a végeredményeit írja le a tudományos tevékenységnek.

Brikszmannak az a javaslata, hogy bővítsük ki az ajánló bibliográfia funkcióit, óhatatlanul elvonja ezt a munkát azoktól az új felelősségteljes és bonyolult feladatoktól, amelyek a fejlődés jelenlegi szakaszán felmerültek előtte. Az ajánló bibliográfia módszertanát aránylag elég rendszeresen kidolgozták már, mégis nagyon hiányosan érvényesülnek a gyakorlatban a bibliográfiai munka legjobb módszerei, a bibliográfia hatóköre nem felel meg sem felhasználása lehetőségeinek, sem pedig az iránta mutatkozó szükségleteknek, s az olvasók tanulmányozása is éppen csak-hogy megindult. S ami a legfontosabb - a közművelődési könyvtárak olvasóinak legnagyobb része hiányosan van ellátva ajánló bibliográfiával. Az ilyen bibliográfiák túlnyomó többsége ugyanis azoknak szól, akik a politikai és tudományos ismeretek népszerűsítésével foglalkoznak - tehát az előadóknak, propagandistáknak, pedagógusoknak, könyvtárosoknak.

Az ajánló bibliográfia funkciójának kibővítése amellett ellentétben állna mindazokkal a történelmi tapasztalatokkal és azzal az elméleti hagyattal, amelyekkel a szovjet bibliográfia rendelkezik. Egyetértünk Briszkmannal azzal a kijelentésével, hogy a vitás kérdéseket történelmi alapon kell tisztáznunk, épp ezért megpróbáljuk egészen nagy vonalakban áttekinteni az ajánló bibliográfia keletkezésének és fejlődésének bizonyos mozzanatait.

Az a gondolat, hogy a bibliográfiát népművelési célokra felhasználják, gyakorlatilag először a forradalmi mozgalom polgári demokratikus szakaszában valósult meg, pedagógus-népművelő körökben és az illegális forradalmi tanuló körökben.

A forradalmi mozgalom proletár szakaszában, mikor az ismeretek elsajátítása a tömegek és elsősorban a proletariátus életszükségletévé vált, a pártos és céltudatos bolsevik ajánló bibliográfia a leghatékonyabb propagandaeszközök közé került.

A demokratikus érzelmi bibliográfusok igyekeztek az új olvasó, a népből való olvasó szolgálatába állítani a bibliográfiát. Ugy gondolták, hogy ennek a bibliográfiának különböznie kell attól, amely I.V. Vladiszlavlev találó kifejezése szerint "a művelt társadalom felső rétegeinek a szolgája volt". N.A. Rubakin a "Könyvek között" 1. kiadásának előszavában erre buzdította a bibliográfusokat: "... ne csak könyvekkel, hanem a könyvek ismeretével is lássuk el az olvasó tömeget, segítsünk az olvasóknak a könyvek kiválasztásában, lehetőleg még az olvasás helyes sorrendjére is mutassunk rá. A közművelődési könyvtár katalógusának ajánló katalógusnak kell lennie."

A polgári demokratikus felfogású bibliográfusok világnézetük korlátai miatt nem tudtak olyan bibliográfiákat alkotni, amelyekben az ismeretek terjesztése forradalmi irányzatossággal egyesült volna. Segítettek viszont annak az ugarnak a feltörésében, amelyet azután a szociáldemokrata agitátorok vetettek be, amint ezt Lenin megjósolta. Lenin bírálta Rubakin eklekticizmusát és vélt "pártfelleltiségét", egyúttal azonban helyeselte az önképzést és a könyvtárakat szolgáló ajánló katalógusának elgondolását; megállapította, hogy ez rendkívül értékes kezdeményezés, amelynek a fejlődését

és általános elterjedését tiszta szívünkől kívánhatjuk.

Az orosz forradalom népi jellege rendkívül nagy hatást gyakorolt e korszak orosz bibliográfiájára. Azokban az években sehol sem mutatkoztak analóg jelenségek a bibliográfiában. Épp ezért sem a nemzetközi bibliográfiai hivatal Manuel-jében, sem a híres külföldi bibliográfus, Paul Otlet műveiben nem találunk kifejezést ennek a bibliográfiatípusnak a jelölésére. Otlet beszél a válogató bibliográfiáról, a "legjobb könyvek" bibliográfiájáról, ez azonban elvileg különbözik az olyan bibliográfiától, amelyet az olvasó önképzésének a támogatására szántak. Érdekes, hogy a régi bibliográfiai iskolának olyan kiváló képviselője is, mint N.M. Szomov, teljesen Otlet felfogása értelmében jellemezte az ajánló bibliográfiát, mint olyan kiadványt, amely "a javasolt művekre szorítkozik".

Az Októberi Forradalom után a politikai és gazdasági átalakulás nyomában a kulturális átalakulás is napirendre került, s ekkor igen nagy mértékben elterjedt az iskolán kívüli képzés és az önképzés, mint ennek az átalakulásnak egyik formája. Lenin véleménye szerint épp ez a legalkalmasabb oktatási módszer a dolgozó tömegek számára.

Igen nagy hiány volt akkor új könyvekben, kritikai tájékoztatást kellett tehát adni a régi társadalomtól a népre maradt könyvekről, fel kellett használni minden felhasználhatót a múlt kulturális örökségéből, és el kellett vetni az idegen szellemű irodalmat. Együttal harcolni kellett a kiadói munkába behatolt ellenséges elemek törekvései ellen is, akik megpróbálták felujtítani ezt az idegen szellemű irodalmat. Ugyanilyen fontos feladatuk volt a kultúra munkásainak, hogy közelebb vigyék a tudományt a nép tömegeihez, a legjobb és a legkönnyebben érthető könyveket válasszák ki az új olvasó számára, megmutassák és megkönnyítsék neki a tudáshoz vezető utat.

A pártnak a kulturális építőmunka vizsgálata során különös gondja volt arra, hogyan használhatja fel a bibliográfiát a tömegek között folyó munkájában. Számos párthatározat foglalkozott a bibliográfia fő céljaival és rendeltetésével, propagandisztikus jellegével, az önképzés fejlesztésében játszott szerepével. E határozatok központi problémái között szerepel a dolgozók rendszeres irányítása a könyvek közötti válogatásban, az olvasók diffe-

renciált kezelése, valamint az önképzés támogatásának módszerei. *

Krupszkaja és számos kiváló szovjet bibliográfus, elsősorban L.N. Tropovszkij, kiemelték az ajánló bibliográfia pedagógiai és propagandisztikus jellegének fontosságát, tisztázták sajátos jellegét, megállapították, hogy erre a munkára külön kádereket kell képezni, s követelték, hogy az ajánló bibliográfiák készítésébe vonjanak be mind tudományos dolgozókat, mind pedig gyakorlati embereket - a politikai felvilágosítás munkásait, módszertani szakértőket, a tömegszervezeti munka ismerőit.

Az ajánló bibliográfiának az olvasás irányításával, az önképzés támogatásával való egészen szoros kapcsolatát behatóan elemezték az 1936 decemberében a könyvtártudomány és a bibliográfia elméleti kérdéseivel foglalkozó össz-szövetségi értekezleten nemcsak a külön erről szóló előadásokban, hanem az olvasókkal való foglalkozásnak szentelt referátumokban is. L.N. Tropovszkij ugyanekkor rámutatott, hogy a tudományos munkát segítő szakbibliográfia^{***} a (tudományos tájékoztató bibliográfia - B.Sz.) speciális típusa a bibliográfiának. Az értekezlet hangsúlyozta, hogy az ajánló bibliográfiának mint a pedagógiai és propagandatevékenység egyik nemének a sajátos jellege olyan bibliográfiák összeállítását kívánja, amelyeket mind az olvasók tömegei, mind pedig az egyszerű könyvtárosok jól át tudnak tekinteni. A háborút megelőző években azonban gyakorlatilag háttérbe szorult az ajánló bibliográfia propagandisztikus, pedagógiai jellegének a kérdése. Abban a bonyolult helyzetben, amelyet az éles osztályharc, majd pedig a fasizmus részéről egyre erősödő háborús fenyegetés alakított ki, a bibliográfusok figyelme elsősorban arra a harcra összpontosult, amelyet az objektivizmus ellen az irodalomnak politikailag irányzatos, elvi alapon álló és tudományos értékeléséért vívtak. A káderek elméleti gyengesége meggátolta őket abban, hogy a maga egészében, minden összefüggésében át tudják tekinteni az ajánló bibliográfia problematikáját.

---

* A könyvtárüggyel kapcsolatos fontosabb párt- és kormányhatározatok teljes szövegét az olvasó megtalálhatja a következő gyűjteményben: Materiali k isztorii bibliotecsno go dela v SzSzsZr /1917-1959 gg./. Leningrad, 1960. 235 p. /Szerk./

** Az értekezletről részletes ismertetést l.: Vaszil'csenko, V.E.: A szovjet könyvtárügy története. Bp. 1959. 232-242.p.

*** V.ö. a 302. oldalon levő lábjegyzettel. Itt a "szakbibliográfiát" ugyanazzal a kifejezéssel jelöli a szerző.

Erősen gátolta a bibliográfia fejlődését az ajánló bibliográfia leszűkített értelmezése is, amely ellentétben állott a párt határozatainak és a szovjet kultúra kiemelkedő tényezői részéről elhangzott megnyilatkozásoknak a szellemével. Sok bibliográfus például formálisan úgy értelmezte a pártosságot, hogy a legteljesebb felsorolásban kell ajánlani a marxizmus-leninizmus klasszikusainak műveit, teljesen függetlenül attól, hogy melyik mű mennyire érthető azon olvasók számára, akiknek ajánlják. Ezeknek a műveknek még az annotálását is mellőzték, így a tapasztalatlan olvasóra bízták, hogy maga igazodjék ki bennük, ahogyan tud, és maga döntse el olvasásuk sorrendjét – mivel az anyag elrendezése azonos volt minden ilyen segédletben, függetlenül attól, hogy milyen olvasóknak szánták. A Rubakin-féle idealista bibliopszichológia ellen folyó harc hevében lomtárba dobták általában az olvasás pszichológiájának valamennyi problémáját, a 30-as évek közepétől kezdve pedig hosszú időre megszűnt az olvasók tanulmányozása is.

A háboru utáni években nem foglalkoztak elég alaposan az ajánló bibliográfia elméleti és módszertani kérdéseivel, kivált az elmélettel. Ez az ideológiai munka elmaradásának általános okaival függött össze, amelyeket az SZKP XX. kongresszusa tárt fel és bírált élesen.

Az ajánló bibliográfia területén ez abban nyilvánult meg, hogy sem alaposan nem tanulmányozták, sem a gyakorlatban komolyan nem alkalmazták Leninnek a népszerű irodalom jellegére, az olvasásra és könyvpropagandára, a könyvtárügyre és az iskolán kívüli oktatásra, a propagandista és népnevelő hallgatóságának differenciált kezelésére vonatkozó gondolatait – pedig ezek a gondolatok elvi és módszertani szempontból rendkívül fontosak voltak az ajánló bibliográfia számára. Lényegében véve felületesen foglalkoztak Krupszkaja rendkívül gazdag hagyatékával is.

Meg kell említenünk, hogy alig-alig érvényesült a gyakorlatban sok olyan helyes módszertani megoldás is, amely már több cikkben vagy előadásban kikristályosodott. Az ilyen cikkek közül különösen érdekes D.A. Volosin O rekomendatel'noj annotacii c. írása a Szovetszkaja Bibliografija 1949. évi 2. /27./ számában. Vagy itt egy másik példa: a könyvtári dolgozók 1952. évi összorosz aktív-értekezletén V.G. Olisev a Lenin Könyvtár nevében azt a helyes és

időszerű javaslatot terjesztette elő, hogy tanulmányozzuk a közművelődési könyvtári munka gyakorlatát és az ajánló bibliográfiák hatékonyságát - ezt az elgondolást azonban hosszú időn át nem valósították meg magában a Lenin Könyvtárban sem.

Az SZKP KB-ának 1953. szeptemberi plénuma és a párt más olyan megnyilatkozásai után, amelyek lényegesen fokozták a tömegek kezdeményező erejét és számos követelményt fogalmaztak meg az ideológiai munkára vonatkozólag, érezhetően megélnékült az érdeklődés a bibliográfia elméleti és módszertani problémái iránt is. Széles körű vita alakult ki ezekről a kérdésekről a Szovetszkaja Bibliografija hasábjain. Az "O nekotorih teoreticeszkih voproszah szovetszkaj bibliografii" /A szovjet bibliográfia néhány elméleti kérdése/ c. szerkesztéségi cikk /Szovetszkaja Bibliografija, 1958. 50.no. 3-14.p./ azonban a bibliográfiatípusok elemzése során elsősorban a lajstromozó és a tudományos tájékoztató bibliográfia elhatárolásával foglalkozott; az ajánló bibliográfiáról annyit állapított meg, hogy értékelésére nézve nincsenek nézeteltérések. Pedig, mint fentebb bemutatottuk, igenis vannak ilyen nézeteltérések, s ez az állapot, amint a cikk egy másik esetben mondja, "elhomályosítja a bibliográfia egyes típusainak sajátos funkcióját, és rájuk nem tartozó feladatokat hárít ezekre a típusokra".

A kommunizmus egész fronton kibontakozó építésének időszakában, az SZKP XXI. kongresszusán hozott határozatoknak megfelelően, különösen nagy feladatok előtt áll az ajánló bibliográfia. Pontosán meg kell határozni ezeket a feladatokat, s el kell határolni az ajánló bibliográfiát a szovjet bibliográfia más típusaitól. Nagyon helytelen ebben a törekvésben bármiféle "szembeállítást" látni.

Másrészt viszont a Központi Bizottság "A szovjet könyvtárügy helyzete és a megjavításának módja" c. határozata rámutatott, hogy az ajánló bibliográfia kidolgozásába be kell vonni a szakkönyvtárakat is. Ezeknek a könyvtáraknak a bibliográfusai azonban főként szakemberek igényeinek a kiszolgálásával foglalkoznak, ezért nagyon homályos fogalmaik vannak a közművelődési könyvtári olvasók szükségleteiről. Ezzel magyarázhatjuk, hogy nem sokat törődnek a bibliográfiai feldolgozás módszertanával, pedig ennek annál nagyobb a jelentősége, mennél kevésbé jártas az olvasó /sőt a könyvtáros/

a bibliográfia használatában. A tudományos szakkönyvtárak bibliográfusainak igen alapos munkával, komolyan kell tanulmányozniuk a közművelődési könyvtárak gyakorlati tevékenységét, az önművelés gyakorlatát. Briszkmannak a könyvtárosi főiskolai tankönyvben kifejtett nézetei viszont azt a benyomást keltik azokban a bibliográfusokban, akik először tevékenykednek az ajánló bibliográfia területén, hogy semmiféle új szakmát nem kell elsajátítaniuk – sőt továbbra is csupán a szakember-olvasó igényeit kell kielégíteniük, hiszen /a tankönyv szerint/ épp erre való az ajánló bibliográfia.

Az ajánló bibliográfiának ilyenén felfogása nyilvánvalóan nem fogja előmozdítani sem azt, hogy növeljük hatósugarát, sem pedig azt, hogy mennél nagyobb tömegeket tanítsunk meg a bibliográfiák használatára.

Az ajánló bibliográfia funkcióinak elméleti tisztázása rendkívül fontos annak érdekében, hogy a legcélszerűbb módon oszthassuk el a kidolgozásával kapcsolatos feladatokat, elsősorban a központi tudományos könyvtárak között.

Az ajánló bibliográfiára vonatkozó elméleti és módszertani kérdések kidolgozásához mennél alaposabban ki kell aknáznunk Lenin és Krupszkaja műveit. Ha a könyvtári gyakorlatnak az alapján, a bibliográfia elméletének és történetének tanulmányozása alapján pontosabban meghatározzuk az ajánló bibliográfia feladatait, ezzel elősegítjük, hogy könyvtáraink lényegesen jobb munkát végezzenek ezen a területen.

Eredeti cím: O teorii rekomendatel'noj bibliografii.
Megjelent: Szovetszkaja Bibliografija 1960. 5/63/ no. 17-29.p.
OSzK ford.sz.: 2490.

A MEGYEI (HATÁRTERÜLETI, KÖZTÁRSASÁGI AUTONOMKÖZTÁRSASÁGI) KÖNYVTÁRAK HELYISMERETI MUNKÁJÁNAK SZABÁLYOZÁSA

A kommunizmus anyagi és technikai bázisának megteremtése és a sokoldalúan képzett embereknek – a kommunista társadalom építőinek – a nevelése szükségessé teszi az ország termelőerőinek széleskörű tanulmányozását és felhasználását, valamint a dolgozók kommunista öntudatának, aktivitásának és öntevékenységének fokozását.

A termelőerőknek a hétéves tervben előirányzott területi elhelyezése, az egyes határterületek, megyék, köztársaságok és hatalmas gazdaságföldrajzi körzetek gazdaságának további specializálása és komplex fejlesztése azt kívánja a helyi dolgozóktól, hogy alaposan és átfogóan foglalkozzanak saját vidékükkel, a táj természeti, gazdasági és történeti sajátosságaival, anyagi erőforrásaival, a nép tapasztalataival.

A helyismereti irodalommal kapcsolatban a következő fő feladatok várnak a megyei könyvtárakra:*

a/ A vidék kommunista építésének aktív segítése, gazdasági és kulturális fejlődésének előmozdítása;

b/ A szovjet hazafiság, a Szovjetunió népei közötti ba-

---

* A továbbiakban a megyei, határterületi és köztársasági /autonóm köztársasági/ könyvtárak jelölésére a "megyei könyvtár" kifejezést használjuk.

rátság, a szocialista haza iránti szeretet érzésének kifeje-
lesztése, továbbá a szülőföld megbecsülése, természeti kin-
cseinek és műemlékeinek védelme;

c/ A természeti kincsek feltárásával és felhasználásával,
a vidék történetének és kulturájának tanulmányozásával
foglalkozó intézmények, szervezetek kutató támogatása;

d/ Az ipar, a mezőgazdaság, a tudomány és a kultúra te-
rén szerzett jó tapasztalatok gyakorlati bevezetése és ter-
jesztése.

A helyismereti állomány
gyarapítása és kialakítása *

1. A megyei könyvtár helyismereti állományát, - a legnagyobb
teljességre törekedve - a következőképpen kell gyarapítani;

a/ térítéses kötelempéldányból,

b/ helyi kötelempéldányból,

c/ a helyi intézményekkel és szervezetekkel kötött szer-
ződés alapján kapott anyagból,

d/ a helyi időszaki kiadványokra való előfizetés révén,

e/ a megyei könyvtárellátónál és a könyvesboltokban tör-
ténő vásárlás útján,

f/ ajándékként kapott anyagból,

g/ a cserekapcsolatok útján, ill. a muzeumoktól, levél-
táraktól és más intézményektől kapott kiadványokból,

h/ a hiányzó helyismereti anyag és a helyi időszaki kiadvá-
nyok mikrofilmre vétele révén.

* A "helyismereti irodalom" fogalmába tartoznak mindazok a saj-
tótermékek, tehát könyvek, helyismereti jellegű időszaki kiadvá-
nyok, a helyi és a központi időszaki és folyamatosan megjelenő
kiadványokból származó cikkek, térképek, plakátok, rölapok, a-
melyek teljes egészükben, vagy részben valamely vidékkel, annak
kiváló személyeivel foglalkoznak, tekintet nélkül megjelenési
helyükre. A "helyi kiadványok" fogalmába tartoznak: a/ az adott
vidéken megjelent könyvek, brosurák, rölapok, plakátok - tar-
talmukra való tekintet nélkül; b/ a szóbanforgó vidéken megje-
lent vagy megjelenő időszaki, illetve folytatólagosan megjele-
nő kiadványok.

2. A helyismereti állomány kialakítása és raktározása - a helyi körülményektől függően - kétféle módon történik:

a/ a helyismereti irodalom az általános állományban foglal helyet;

b/ a helyismereti állományt különválasztják az általános állománytól; ebben az esetben azonban csak a tulajdonképpeni helyismereti, vagyis teljes egészében a vidékkel foglalkozó művek szerepelnek ebben a külön raktározott anyagban;

c/ a helyismereti irodalmat - a raktári jelzet mellett - külön betűvel is jelöljük. Ha a helyismereti állomány külön kerül felállításra, a betűjelet mind a könyveken, mind a katalóguscédulákon fel kell tüntetni, ha azonban az általános állományban helyezük el, a betűjelet csak a katalóguscédulára kell rávezetni.

A könyvtárak bibliográfiai tevékenysége
a helyismereti kutatás terén

1. A helyismereti kutatás terén végzett bibliográfiai munka magában foglalja:

a/ a bibliográfiai tájékoztató apparátus megszervezését;

b/ helyismereti jellegű bibliográfiák összeállítását;

c/ a könyvtár többi osztályainak támogatását a helyismereti irodalom népszerűsítésében.

2. A megyei könyvtár helyismereti bibliográfiai apparátusa a következő részekből áll:

a/ a helyismereti irodalom központi katalógusa, amely a könyvek, valamint a cikkgyűjteményekből, folyóiratokból és hírlapokból eredő cikkek címleírásait tartalmazza;

M e g j e g y z é s e k :

1. A szóbanforgó könyvtár állományában meglévő helyismereti irodalmat az egyéb állományt is tartalmazó szak- illetve betűrendes katalógusba is fel kell venni.

2. A katalógus könnyebb használhatósága érdekében a hírlapcikkeket kívánatos külön választólap mögé csoportosítani.

- b/ A helyismereti irodalom ajánló kartotékja;
- c/ a helyi időszaki és folytatólagosan megjelenő kiadványok kartotékja;
- d/ a helyi kiadóknál megjelent könyvek időrendi katalógusa;
- e/ helyismereti jellegű tájékoztató kézikönyvek és bibliográfiák segédkönyvtára;
- f/ a helyismereti tárgykörből adott tájékoztatások gyűjteménye;
- g/ helyismereti tartalma hírlap kivágatok mappái és albumai.

A helyismereti irodalom központi katalógusa felölel minden, az adott vidékről szóló sajtóterméket, függetlenül attól, hogy megvan-e a szóbanforgó megyei könyvtár állományában. A könyvtárban ténylegesen meglévő helyismereti irodalom címleírásait megfelelő jelzettel kell ellátni. A megye /határterület, autonóm köztársaság/más könyvtáraiban, valamint a központi könyvtárakban található helyismereti anyag céduláira feltüntetik a lelőhelyet. A helyismereti központi katalógus összeállításakor ellenőrző kartotékot kell vezetni a felhasznált forrásokról.

A helyismereti irodalom központi katalógusát az alábbi részekre lehet osztani:

1. Szakkatalógus,
2. Topográfiai katalógus /a vidék városairól és járásairól/.
3. Biobibliográfiai katalógus.

A szakkatalógus felépítése a helyismereti irodalom osztályozási sémája szerint történik.

A topográfiai részben az anyagot a járások betürendjében kell elhelyezni, kiemelve a megszékelyet. Az egyes csoportokon

belül a kiadványokat szakrendbe osztják, ugyanolyan elvek szerint, mint az általános részben.

Abban az esetben, ha a megyei könyvtárnak nincsen lehetősége arra, hogy katalógusaiban külön topográfiai részt állítson fel, a vidék egyes városairól, járásairól, településeiről szóló irodalmat földrajzi alosztások segítségével tudja a központi katalógus szakrendi részében feltüntetni.

A katalógus biobibliográfiai része a helyi kiválóságok műveit és a róluk szóló irodalmat tartalmazza.* Az anyagot vagy a nevek betűrendjében sorolják be, vagy szak szerinti csoportosításban adják. Ha nincs lehetőség arra, hogy a könyvtár a katalógusban biobibliográfiai részt állítson fel, a helyi kiválóságokról szóló irodalmat a szakkatalógus-rész megfelelő szakjába kell felvenni.

A helyi kiadványok katalógusában az anyagot időrendbe kell sorolni; egyazon éven belül beosztása a szerzők ill. a címek betűrendjében történik.

3. A könyvtárak a helyismereti irodalomról ajánló bibliográfiákat adnak ki. Ezek lehetnek:

a/ általános jellegűek /"Mit olvassunk a ... vidékről /megyéről/?/;

b/ egyes témakörök szerint a vidék természeti adottságairól és nyersanyag- és energiaforrásairól, a népgazdaság legidőszerűbb kérdéseiről, a vidék kulturájáról, történetéről;

c/ helyi évforduló-naptár;

d/ "plakát-bibliográfiák";

e/ röplapbibliográfiák a vidékkel foglalkozó legnevezetesebb könyvekről;

f/ a helyi személyiségek életével és munkásságával foglalkozó munkák.

4. A párt-, a gazdasági és a tudományos szervezetek olyan jellegű munkájának előmozdítására, amely az energia- és nyersanyag-

---

* A helyi kiválóságok közé olyan személyek tartoznak, akiknek érdemeik voltak, vagy vannak a vidék fejlesztésében.

források tanulmányozására és feltárására, a vidék gazdasági, történeti és kulturális kérdéseinek stb. tudományos kidolgozására irányul, a megyei könyvtárak a helyismereti irodalomról tudományos tájékoztató bibliográfiákat adnak közre. Ilyenek:

a/ a helyismereti irodalom kurrens bibliográfiái /negyed, fél- ill. évenként/;

b/ a helyismereti irodalom retrospektív általános, szak- és téma-bibliográfiái;

c/ személyi bibliográfiák és helyismereti biobibliográfiai lexikonok /"A ... vidék írói", "A ... vidék forradalmi harcosai", stb./;

d/ a megye /határterület, köztársaság/ tudományos intézményeinek kiadványairól és a helyi időszaki sajtóról készített bibliográfiák;

e/ a helyismereti szempontból legértékesebb helyi időszaki és folytatólagosan megjelenő kiadványok cikkbibliográfiái.

5. A megyei könyvtárak a helyismereti bibliográfiákat a megye /határterület, autonóm köztársaság/ jelenlegi közigazgatási határai közötti területére vonatkozóan készítik. *

A nagy gazdaságföldrajzi és fizikai földrajzi övezetekről /pl. Ural, Szibéria, Volgavidék, stb./ szóló bibliográfiákat a szóbanforgó övezet, vagy vidék könyvtárainak koordinált együttműködése eredményeképpen kell elkészíteni.

6. Kivánatos a könyvtárak által összeállított helyismereti bibliográfiákat a helyi kiadványokban is közreadni.

Bibliográfiai tájékoztató munka

A megyei könyvtárak szervezzék meg a helyi szervezetek, intézmények, vállalatok, könyvtárak és olvasók bibliográfiai tájé-

---

* Szükség esetén ezt a fogalmat a vidék történeti, gazdasági, természeti és nemzetiségi körülményeinek megfelelően módosítani is lehet.

koztatását. Adjanak kurrens tájékoztatást a helyismereti irodalom újdonságairól, használják fel e célra a könyvtárak új beszerzéseinek jegyzékét, rendezzenek kiállításokat és könyvismertetéseket a könyvtárban, vegyék igénybe a sajtót, rádiót és televíziót, stb. Nyujtsanak mind egyéni, mind csoportos tájékoztatást az olvasóknak, a helyi párt-, tanácsi, gazdasági szervezetek és intézmények dolgozóinak, a népgazdasági tanácsok, az üzemek, tudományos intézmények munkatársainak, az ipari ujitóknak és a mezőgazdaság kiváló dolgozóinak.

A megyei könyvtár tudományos-módszertani munkája

A helyismereti kutatás munkájának megszervezése érdekében a megyei könyvtár segítséget nyújt a megye /határterület, autonóm köztársaság/ könyvtárainak és más kulturális intézményeinek. Ennek során:

a/ kidolgozza a helyismereti bibliográfia elméleti és módszertani kérdéseit;

b/ a megye könyvtárai számára helyismereti jellegű módszertani és bibliográfiai kézikönyveket állít össze;

c/ ismertetéseket rendez a helyismereti irodalom köréből, módszertani foglalkozásokat rendez, és szemlék keretében bemutatja a vidék könyvtárainak helyismereti munkáját;

d/ szóbeli és írásbeli tanácsokat ad a helyismereti irodalom kutatásának tárgyköréből.

e/ tanulmányozza és általánosítja a megye /határterület, autonóm köztársaság/ könyvtárainak a helyismereti irodalom kutatása és bemutatása terén szerzett tapasztalatait.

A megyei könyvtárak helyismereti munkájának szervezése és tervezése

1. A megyei könyvtárak a helyismereti munkát a megye /határterület, autonóm köztársaság/ területén lévő - különböző felüyeleti

hatóságok hatáskörébe tartozó - tudományos és szakkönyvtárakkal, valamint más, a helyismereti munkával foglalkozó szervezetekkel és intézményekkel /helyismereti muzeumokkal és társaságokkal, a Szovjetunió Tudományos Akadémiája fiókkintézeteivel, a tudományos kutató intézetekkel, tanintézetekkel, az Össz-szövetségi Tudományos és Politikai Imseretterjesztő Társaság osztályaival, az Össz-szövetségi Földrajzi Társaság szakosztályaival, stb./ összehangoltan végzik.

2. Minthogy a megyei könyvtárak a szóbanforgó megye /határterület, autonóm köztársaság/ területén lévő, és a helyismereti munka szempontjából különböző hatóságok alá tartozó, ill. különféle típusú könyvtárak számára a módszertani központ szerepét töltik be, a megyei könyvtár állítja össze a megye /határterület, autonóm köztársaság/ könyvtárainak távlati és éves helyismereti munkaterveit - a népgazdasági tervek távlataival összhangban; ugyancsak a könyvtár ellenőrzi a tervek teljesítését.

3. Azokban a könyvtárakban, amelyekre az övezeti könyvtári egyesülések vezetését bízták, meg kell alakítani az övezeti helyismereti bibliográfiai osztályokat. Ezek feladata, hogy koordinálják az övezet területén folyó helyismereti munkát, irányítsák, szerkesszék és sajtó alá rendezzék a helyismereti bibliográfiai kiadványok készítését.

4. A megyei könyvtárak a helyismereti munkával kapcsolatos minden intézkedésről nyilvántartást vezetnek a többi könyvtári munka számára előírt szabályok és formák szerint.

Jóváhagyta az OSzSzSzk Művelődésügyi
Minisztériumának 1959. évi június hó
29-én kelt rendelete.

Eredeti cím: Polezszenie o kraevedcseszkaj rabote oblasztnüh (kraevüh)
reszpublikanszkij (ASzSzR) bibliotek.
Megjelent: Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 5/56/ no. 61-64.p.
OSzK ford.sz.: 2180.

Nikolaev, V.A.

SZOVJET MEGYEI KÖNYVTÁRAK HELYISMERETI BIBLIOGRÁFIAI APPARÁTUSA

Majdnem minden megyei, határterületi és köztársasági könyvtár nagy gonddal építi ki és sűrűn felhasználja helyismereti bibliográfiai tájékoztató apparátusát a vidékről szóló irodalom propagandájához. Jelenleg a kartotékok alkotják lényegében a könyvtár egész tájismereti tevékenységének alapját. Ezek nélkül nem lehet eredményes felvilágosító munkát végezni, de egyben alapul szolgálnak a vidékről szóló tudományos-tájékoztató bibliográfiák összeállításához is.

Sok száz könyv, több tizezer folyóiratcikk szól minden egyes vidékről; a helyismereti irodalom özöne évről évre dagad, bibliográfiai feldolgozása egyre bonyolultabbá válik. A kartotékok terjedelme jelentősen növekszik, következésképpen szerkesztésükben a leggazdaságosabb és legcélszerűbb módszertani eljárásokat kell alkalmazni.

Sajnos a gyakorlatban nem alakult ki egyöntetű megoldás a helyismereti bibliográfiai tájékoztató apparátus anyagának feltárásában, válogatásában és elhelyezésében. Ennek a helyzetnek je-

lents mértékben oka az, hogy nincs megfelelő módszertani irodalom. Nincs utmutató a tájismereti katalógusok és kartotékok szerkesztésére. A könyvtáraknak e kartotékok szerkesztésében és használatában szerzett tapasztalatait alig általánosítják. A témáról folyóirat-cikk is igen kevés jelent meg.* Bár ezek a cikkek hasznosak, meg kell jegyeznünk, hogy nem tárgyalják a helyismereti apparátus megszervezésének egész kérdéskomplexumát.

Cikkünkben kísérletet teszünk arra, hogy a rendelkezésre álló irodalom és néhány könyvtár tapasztalata alapján megtárgyaljuk a helyismereti irodalom központi katalógusának és a helyismereti kartotékok összeállításának kérdéseit a megyei könyvtárakban. * *

"A megyei /határterületi, köztársasági, autonóm köztársasági/ könyvtárak helyismereti munkájának szabályozása" c. határozat** azt ajánlja, hogy a könyvtárak egységes helyismereti központi katalógust állítsanak fel, osszák be oda mind az egyes önálló kiadványok, mind pedig a folyóiratcikkek katalóguscéduláit. Sok könyvtárban van már a könyveknek önálló helyismereti szakkatalógusa és a folyóiratcikkeknek pedig helyismereti cikk-kartotékja. A tapasztalatok azt mutatják, hogy mind az olvasó, mind pedig a bibliográfus számára kényelmesebb, ha az egy bizonyos kérdésre vonatkozó könyvek és cikkek cimleírásait egy helyen találja. Éppen ezért azoknak a megyei könyvtáraknak a munkatervében, ahol a könyvek és a cikkek cimleírásait külön katalógusban tartják nyilván, elő kellene írni bizonyos intézkedéseket ezek egymáshoz való közelítésére és fokozatos egyesítésére.

---

* Borovoj, Sz.Ja. "A helyismereti bibliográfia néhány kérdése" = Szovetszkaja Bibliografija. 1954. 36.no.; Brigadirova, N.G. "Könyvtári helyismereti munka" = Bibliotekar'. 1957. 8.no.; Zsuravlev, Ja.T. "Helyismereti bibliográfia a Kujbisevi Menyei Könyvtárban" = Biblioteki SzSzSzR. Opüt rabotü. 1954. 3.no.; Mamontov, A.V. "A járási könyvtár helyismereti kartotékja" = Bibliotekar'. 1958. 2.no.; Csudova, G.F. "Bibliográfia a Kirovi Megyei Gercen Könyvtárban" = Szovetszkaja Bibliografija. 1949. 3/28/. no.

**/A cikk nem merít ki minden kérdést, ami a helyismereti tájékoztató apparátus szerkesztése során a megyei könyvtárakban felvetődhet. Nem tárgyalja a helyismereti központi katalógus és az egész anyag szakkatalógusának kapcsolatát, nem vizsgálja a helyi időszaki kiadványok időrendi katalógusának összeállítási módjára vonatkozó kérdéseket sem.

*** L. 321-328. oldalakon.

A katalógusok és cikk-kartotékok szerkesztési munkájának egyik első mozzanata a helyismereti anyag feltárása. A feltárásnak két fő útja van. Az első a könyvtárba érkező valamennyi könyv és időszaki kiadvány átnézése. Ez a fő eljárás, mivel katalógusok és kartotékok esetében éppolyan fontos a de visu ismerkedés az irodalommal, mint bibliográfiák összeállításánál. A jelentősebb új kiadványok közvetlen átnézése lehetővé teszi, hogy a minimumra csökkentsük a kihagyásokat. A könyvek hely-, tárgy- és névmutatója is megkönnyíti a helyi vonatkozású anyag megtalálását.

Folyóiratcikkek feltárásához a könyvtárnak járó központi és a helyi időszaki kiadványok részletes átnézése szükséges. Természetesen a figyelem a helyi folyóiratokra és hírlapokra koncentrálódik, a központiak közül pedig csak azokra, amelyek gyakran közölnek helyismereti anyagot.

A helyismereti anyag feltárásának másik módja a különféle bibliográfiák felhasználása. A kurrens irodalom tekintetében nagy segítséget nyújtanak a könyvkamarák nemzeti bibliográfiái, valamint más tájékoztató jellegű bibliográfiai kiadványok. /Pl. a Tudományos Akadémia Központi Társadalomtudományi Könyvtárának kurrens szakbibliográfiái*/ A helyismereti anyagnak e bibliográfiák alapján történő feltárásakor nem szabad csupán a földrajzi mutatókra hagyatkozni, mert ezeket általában formális ismérvek - elsősorban a könyvek és folyóiratcikkek címei - alapján állítják össze. Ha a bibliográfus jól ismeri a vidéket és az irodalmat, akkor sok esetben már a cimleírások alapján is megállapíthatja, hogy az egyik vagy másik kiadványban helyismereti anyag található.

Mind az első, mind a második feltárási módnak vannak fogyatékségei. A kötelezpéldányok gyakran hiányosan érkeznek meg a könyvtárba, a könyvtár nincs abban a helyzetben, hogy minden a Szovjetunióban megjelenő folyóiraatra és hírlapra előfizessen /nincs is rá szükség/. Arról nem is szólnunk, hogy egyes könyvtárak /például a Novoszibirszki Megyei Könyvtár/ nem fogadnak el kötelezpéldányt; ez komoly akadályt jelent a helyismereti állomány gyarapításánál. Ujra meg kell azt is emlitenünk, hogy a megyei könyvtárak

* Ismertetésüket l. Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 1/53/. no. 76-81.p.

A felhasznált források nyilvántartása rendszeresen külön nyilvántartó kartonokon történik, ahol feltüntetik az átnézett folyóirat vagy hírlap címét, az évet, a hónapot /hírlapok esetén a napi dátumot/.

НАЗВАНИЕ <i>Советская Сибирь</i>																															
1928	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
ЯНВ.	2	3	4	5	6	7	8		9	10	11	12	13		14	15	16	17	18	19		19	20	21	22	23		24	25	26	
ФЕВ.	27	28	29	30	31	32		33	34	35	36	37		38	39	40	41	42		43	44	45	46	47		48	49	50	51		
МАРТ	52	53	54	55	56	57		58	59	60	61	62		63	64	65	66	67		68	69	70	71	72		73	74	75	76		
АПР.	77	78	79	80	81	82		83	84	85	86	87		88	89	90	91	92		93	94	95	96	97		98	99	100	101	102	
МАЙ	103	104	105	106	107		108	109	110	111	112		113	114	115	116	117		118	119	120	121	122		123	124	125	126	127		
ИЮНЬ	128	129	130	131	132	133		134	135	136	137		138	139	140	141	142		143	144	145	146	147		148	149	150	151	152		
ИЮЛ	153	154	155	156	157		158	159	160	161	162		163	164	165	166	167		168	169	170	171	172		173	174	175	176	177	178	
АВГ.	179	180	181	182	183	184		185	186	187		188	189	190	191	192		193	194	195	196	197		198	199	200	201	202	203	204	
СЕНТ.	205	206	207	208	209	210		211	212	213	214		215	216	217	218		219	220	221	222	223		224	225	226	227	228	229	230	
ОКТ.	231	232	233	234	235	236		237	238	239	240		241	242	243	244	245		246	247	248	249	250		251	252	253	254	255	256	
НОЯБ.	257	258	259	260	261	262		263	264	265	266		267	268	269	270		271	272	273	274	275		276	277	278	279	280	281	282	
ДЕК.	283	284	285	286	287	288		289	290	291	292		293	294	295	296		297	298	299	300	301	302		303	304	305	306	307	308	

Hírlapnyilvántartó karton
/Novoszibirszki Megyei Könyvtár/

Ilyenformán kell nyilvántartani az átnézett bibliográfiákat is. A nyilvántartó kartonokat a katalógus ill. kartoték külön részében tárolják; legcélszerűbb a címek betürendjében, a bibliográfiákat különválasztva a többi kiadványfajtától.

A források nyilvántartását nem korlátozzuk kizárólag a könyvtárban található kiadványokra. A könyvtárból hiányzó kiadványokat gyakran meg lehet találni a város, vagy a megye más könyvtáraiban. Gazdag helyismereti állománnyal rendelkeznek egyes helyismereti muzeumok könyvtárai is. Ezen felül a megyei könyvtárak felhasználják az ország legnagyobb könyvtárainak állományát is, igénybe véve a könyvtárközi kölcsönzésnek a lehetőségét.

Más könyvtárak állományában levő helyismereti irodalom feltárásakor merül fel a kérdés: hogyan lehet azt a munkát a legjobban megszervezni. A lehetséges megoldások közül az egyik az, hogy saját könyvtárnak helyismereti katalógusát hasonlítjuk más könyvtárunk állományával és katalógusával. Ez a megoldás azonban túl bonyolult különösen akkor, ha a könyvtárak más városokban vannak. Sokkal célszerűbbnek tartunk egy másik megoldást: össze kell állítani a helyismereti irodalom betürendes jegyzékét a megyei könyvtár állo-

a helyi kiadványokból nem kapnak köteleespéldányt és hogy nagyon nagy szükség volna a megyei könyvtárak helyismereti-köteleespéldány jogának visszaállítására. A de visu átnézés ilyen esetben tehát nem lehetséges és nincs biztosíték arra, hogy a helyismereti anyag a katalógusokban és a kartotékokban teljes lesz. Mint fentebb láttuk, a helyismereti anyag kiválasztásánál a teljességet a bibliográfiai források átnézése is csak korlátozott mértékben biztosítja. Össze kell tehát kapcsolni a két módszert; egymást kiegészítve a lehető legnagyobb teljességet biztosíthatják.

A helyes eljárás az, ha az anyag tulnyomó részét de visu átnézés alapján vesszük fel a helyismereti kartotékba. Így például a Gor'kiji Megyei Könyvtár kartotékjába felvett 1957. évi 5480 cédula közül több mint 4000 a "Gor'kovszkaja pravda", "Leninszkaja szmena", "Pravda", "Szovetszkaja Roszsziya", 23 járási hírlap és a helyi "Bloknot agitatora" példányainak közvetlen átnézése alapján készült. Az átnézett bibliográfiai források közül a Knizsnaja Letopisz-ból irtak ki legtöbb cédulát. /192 tételt./

A FORRÁSOK NYILVÁNTARTÁSA

Külön is hangsúlyoznunk kell, hogy a helyismereti katalógus és kartotékszerkesztés munkájának elengedhetetlen feltétele az átnézett források nyilvántartása. Enélkül nem tudhatjuk pontosan, milyen anyagot használtunk már fel, mely évekből, és mi az, amit még át kell néznünk. Sajnos néhány könyvtár megfelelkezik ennek a fontos körülménynek a nyilvántartásáról.

*Сибиреведение. Информац. бюллетень научно-исслед. бюро
Сибкрайплана и о-ва по изучению производительных сил Сибкрая.
Новосибирск.*

Г О Д	Янв.	Февр.	Март	Апр.	Май	Июнь	Июль	Авг.	Сент.	Окт.	Ноябрь	Дек.
1927	1	2		3-4	5		6-7			8-10		
1928	1	2		3-4	5		6-7			8-10		
1929	1	2		3-4								

Folyóiratnyilvántartó karton
/Novoszibirszki Megyei Könyvtár/

mánya alapján, és ezt a jegyzéket hasonlítjuk össze más könyvtárak állományával. Ilyen jegyzékeket megküldhetünk a megye minden könyvtárának, és megkérhetjük azokat, tájékoztassanak az állományukban meglévő, de a jegyzékből hiányzó helyismereti irodalomról. A jegyzékek hasznosak az egyes könyvtáraknak is, mert tudomást szereznek a megyei könyvtár helyismereti állományáról. Minthogy az egyes megyei könyvtárak helyismereti állománya igen gazdag, könnyebb az említett jegyzékeket egyes tudományágak szerint /pl. történelem, geológia, gazdaság, stb./ összeállítani.

A helyismereti kiadványok hatásosabb használata érdekében kívánatos, hogy címleírásunkban speciális megjegyzéseket is alkalmazunk. A megyei könyvtárban meglévő anyag címleírásain tüntessük fel a helyrajzi számot. Ha a könyvtár állományában nincsen meg valamely kiadvány, a lelőhelyet megfelelő módon tüntessük fel. Ilyen módon a tájismereti irodalom katalógusa központi katalógus jelleget ölt.

AZ ANYAG KIVÁLASZTÁSA

Milyen műveket vegyünk fel a helyismereti katalógusokba és kartotékokba? Mindenekelőtt olyan könyveket, amelyek egészében vagy tulnyomó részben a szóbanforgó vidékkel foglalkoznak. Néha azonban a vidékre a könyv egyes fejezetei, alfejezetei, esetleg csak egyes lapjai vonatkoznak. Ha az ilyen anyag értékes a helyismereti kutatás szempontjából, természetesen fel kell vennünk, a címleírásban kiemelve a megfelelő lapszámot. Példaként bemutattunk a Szverdlovszki Megyei Könyvtár kartotékjából egy címleírást:

533 Ферсман А. Е.

Ф43 Из истории культуры камня в России. М.-Л.,
изд. Акад. наук СССР, 1946.

73 стр. 25 000 экз.

Стр. 25—32 — глава «Роль Урала и Мурзинки»

Стр. 35 — Екатеринбург как один из центров камнерезной промышленности.

A helyismereti katalógusban feltüntetjük a k ö n y v e k

mellett a folyóiratok és folytatólagos kiadványok cikkeit, a vidékkel foglalkozó könyvek elő- és utószavait; mind a szovjet- mind a forradalomelőtti korszakból származó hírlapok cikkeit és egyéb közleményeit.

A hírlapok gondos és teljes feldolgozását két okkal is megindokolhatjuk: 1/ a hírlapokban gyakran közölnek olyan értékes anyagot, ami más forrásban nem található meg; 2/ a nagyszámu hírlapi közlemény gyakran hiányzik még a legnagyobb bibliográfiai kiadványokból is.

A helyismereti katalógusok és kartotékok számára a főbb központi, valamint a helyi hírlapokat kell analitikusan feldolgozni. Lehetőség szerint kívánatos a járási és az üzemi lapokat is rendszeresen átnézni. Ezt a munkát igen sok megyei és határterületi könyvtár már végzi is. A Kujbisevi Megyei Könyvtárban például több mint 40 városi, járási és üzemi ujságot dolgoznak fel analitikusan. A hírlapi közleményeket szigorúan kell rostálni és mellőzni azt, aminek efemér vagy átmeneti jelentősége van. Válogatásakor ne a cikk terjedelme legyen a döntő ismérv, hanem a tartalma. Az olvasó számára nem csupán a hírlapcikkek jelenthetnek értékes anyagot, hanem az egyéb közlemények is /megjegyzések, krónika, sőt hirdetések is/, ha azok olyan adatokat, tényeket tartalmaznak, amelyek a vidék tanulmányozása szempontjából érdekesek: fontos történeti események, hasznos ásványok lelőhelyének feltárása, stb. Idézünk egy konkrét példát: G. Bahrusev geológus, a harmincas években egy bibliográfia összeállítása közben a régi anyag között megjegyzést talált az Ufimka folyó felső folyása mentén talált mangánlelőhelyről. Felkutatására a megjelölt vidékre expedíciót küldtek, két év múlva pedig megindult a mangánbányászat Baskiriában.*

A hírlapok hireit, apróbb közleményeit célszerű a cimleírás helyett kivágni, kartonra ragasztani és beosztani a katalógus megfelelő szakjába.

Végül pedig hasznos lesz, ha említést teszünk még két olyan kiadványfajtáról, amit célszerű a katalógusba felvenni. Ezek a grafika és a térképek. A vidék természeti képének ábrázolása,

---

* Ezt a példát N.V. Zdobnov kéziratban levő "A tájismereti anyag cimleírásának tárgyszócsoportos módszere" című munkájából vettük, amely N.V. Zdobnov személyi levéltárában található.

történeti és művészeti emlékműveinek ábrázolása, fényképek az egyes helységekről, helyi kiválóságokról, a lakosság egyes típusairól, nagy szerepet játszanak a tájismereti kutatásban. " ... Ha az illusztrációkkal foglalkozunk, már csak a néprajz területén is sok érdekes anyagot tárunk fel. Mert bizony a művész néhány ceruzavonása sokkal többet mond, mint a bőbeszédű leírás", írta N.V. Zdobnovnak A.G. Bisznek, a helyismereti bibliográfus.* A térképekre a geológusnak, a geodétáknak és a közlekedési szakembereknek egyaránt szüksége van. Sajnos a megyei könyvtárak még kevés figyelmet fordítanak a grafikára és a térképekre, amit részben azzal magyarázhatunk, hogy az ilyesféle anyag feltárása bonyolult. E kiadványfajták bibliográfiai feldolgozását azonban a helyismereti bibliográfia egyik fontos és soronkövetkező feladatának kell tekintelnünk. Egyes könyvtárak már hozzá is kezdtek a feladat megoldásához.

A helyismereti katalógusba és kartotékokba - mint már ezt hangsúlyoztuk - csak olyan anyag kerülhet, aminek teljes egészében vagy egyes részeiben tájismereti jellege van.

A gyakorlatban ezt a kötelező követelményt néhány könyvtár nem veszi figyelembe. Így a Szaratovi Egyetemi Könyvtár függetlenül a cikkek tartalmától felvesz minden cikket a helyi időszaki sajtóból. A könyvtár bibliográfusai azt mondják, hogy segítséget kell nyújtaniok a tudományos dolgozóknak és intézményeknek, amelyek az iránt érdeklődnek, nem jelent-e meg a szaratovi időszaki sajtóban egyes meghatározott szerzők bizonyos tárgykörű munkája, például az Ural geológiájáról, a Penzai megye nevezetes helyeiről, stb. Az ilyesféle anyagválogatást a helyismereti katalógus részére helytelennek kell minősítenünk. Semmi szín alatt sem ellenézzük a helyi sajtó nem helyismereti tartalmu anyagának bibliográfiai feldolgozását, de az erről készített cimleírásokat nem a helyismereti katalógusba kell beosztani.

AZ OLVASÓK IGÉNYEI

Nagy gyakorlati jelentősége van a helyismereti központi katalógus szerkesztésének is. Lényegében itt arról van szó, hogy a tá-

---

* A.G. Bisznek publikálatlan levele 1932. március 16-ról, N.V. Zdobnovhoz. Megtalálható N.V. Zdobnov irattárában.

jékoztató apparátust a legésszerűbb formában szervezzük meg, úgy hogy azt könnyen kezelhessük, ugyanakkor teljes mértékben kielégítse az olvasók helyismereti jellegű igényeit. Az igen sokrétű igényeket és szükségleteket négy csoportra oszthatjuk.

Az első csoporthoz a témakörök szerinti igények tartoznak, amelyek a vidék múltjára, jelenére, természeti körülményeire, gazdasági erőforrásaira, kulturájára, életformájára irányulnak. Így például a Szverdlovszki Nyilvános Belinszkij Könyvtár olvasói a következő témákra kértek irodalmat: urali népviselet, az Uralvidék a hatodik ötéves tervben, az Uralvidék északi részének ipari meghódítása, takarmányfélék vetésforgói a Szverdlovszki megyében, bányászati iskolák az Uralvidéken a XVIII. században. A témaköri igények általában a helyismereti irodalomra irányuló összes olvasói igények 40-50 százalékát teszik ki.

A második csoportba tartozó igények a vidék egy meghatározott területére, járására, városára, falujára vonatkoznak. Ebben az esetben az olvasót a szóbanforgó terület életének nem egy bizonyos oldala érdekli, hanem egy egész kérdéskomplexum: a múlt és a jelen, a gazdasági helyzet, a kultúra, stb. Nevezzük ezt a fajta igényt feltételelesen topografikusnak. Számuk kisebb mint a témaköri igényeké, de mégis jelentős százalékarányt képviselnek /a Szverdlovi Könyvtárban évenként körülbelül 17 százalékot./

Gyakoribbak az olyan igények, amelyek különböző, a vidékkel szoros kapcsolatban álló személyekre, -- forradalmárookra, tudósokra, írókra vonatkoznak. Felsorolunk néhány példát közülük: irodalmat kértek I.M. Pervusinről, az urali matematikusról, I. Redikorcevről, aki Kopejszk város mellett a Cseljabinszki megyében szenet talált, L.N. Tolsztoj urali tartózkodásáról, A.Sz. Szerafimovics donvidéki és V.V. Majakovszkij rosztovi éveiről.

A helyismereti jellegű tájékoztatások jelentős százalékát teszik ki a helyi időszaki sajtóra vonatkozó kérések. Például: adatok az 1914-1918 évi uralvidéki időszakai sajtóról, az Ural és az Uralszkaja Zsizm című hirlapokról, az 1917. évi bolsevik hirlapok Rosztovban, a Proszvescsenie na Urale című folyóirat megjelenési adatai.

KATALÓGUSOK

Az a véleményünk, hogy a helyismereti központi katalógust az

olvasók igényeinek megfelelően célszerű három részre osztani: egy s z a k k a t a l ó g u s r a , egy t o p o g r á f i a i r a , egy b i o b i b l i o g r á f i a i és s z e m é l y i részre. Az időszaki sajtóra vonatkozó kérdésekre a helyi időszaki kiadványok katalógusa ad feleletet. Vizsgáljuk meg az egyes részek tartalmát.

Szakkatalógus

A helyismereti anyag katalógushálózatának fő része a s z a k k a t a l ó g u s , amely a teljes anyagot felöleli. Ebből következik, hogy igen fontos kérdés a helyismereti irodalom osztályozása. A gyakorlatban a különböző könyvtárak különféle rendszereket használnak. Egyesek a tizedes osztályozást teszik meg alapnak /Novoszibirszki Megyei Könyvtár/, mások az Össz-szövetségi Könyvkamaráét /Dagesztáni Köztársasági Könyvtár/, ismét mások saját külön sémát szerkesztenek /Rosztovi Állami Tudományos Könyvtár/. Ez a helyzet nem kielégítő. Felettből kívánatos, hogy valamennyi könyvtár egy bizonyos egységes elgondolás szerint szerkessze katalógusát. A közelmúltban lezajlott értekezleteken és konferenciákon a könyvtári dolgozók többsége a tizedes osztályozás alkalmazása mellett foglalt állást. Ezt az óhajt figyelembe véve, a könyvtárközi osztályozási bizottság a helyismereti feladatokhoz alakította a sémát. A könyvtári osztályozás helyismereti változatának még meg kell állania a gyakorlat próbáját, aminek alapján további változtatásokat és módosításokat lehet rajta végrehajtani.*

Bibliográfiai katalógus

A katalógus b i o b i b l i o g r á f i a i része olyan anyagot tartalmaz, amely a helyi személyiségek életével és tevékenységével kapcsolatos. A katalógus e részének összeállításával kapcsolatosan a legbonyolultabb és leginkább vitatott kérdések egyike, a felveendő válogatása. A gyakorlatban ezt formális kritérium, a szóbanforgó személy születési helye alapján végzik. A kartotékba

* A sémát l.: Kraevedcseszka ja rabota oblasztnüh, kraevük i resz-publikanszkih bibliotek. Moszkva, 1959. 88-109.p.

gyakran olyan személyekről is beosztanak irodalmat, akik alkotó életük során semmiféle kapcsolatban nem állottak a vidékkel. Így például a Gor'kiji Megyei Könyvtár katalógusában terjedelmes rész tartalmazza az N.I. Lobacsevszkijre vonatkozó irodalmat. Közismert, hogy a nagy orosz matematikus ugyan Nizsnij Novgorodban született, de már öt éves korában átköltözött Kazan'ba és élete későbbi folyamán járt szülőföldjén. A Lobacsevszkijről szóló irodalom tulnyomó része semmiféle kapcsolatban sincsen Nizsnij Novgoroddal. Ennek ellenére mind megtalálható a helyismereti katalógusban. Az ilyen irodalomválogatás furcsa benyomást kelt. A hasonló természetű anyagnak az általános katalógusban van a helye, nem pedig a helyismere-tiben. A helyismereti katalógusban meg kell említeni azt a tényt, hogy valaki a vidéken született, annál is inkább, mert az általános katalógusból nem lehet megállapítani a vidék szülötteinek ne-vét. A legcélszerűbb ilyen esetben a katalógus biobibliográfiai részébe az alábbi nemzetközi méretű utalólapot beosztani:

Лобачевский Николай Иванович

(1792—1856)

Гениальный русский математик. Родился в Нижнем Новгороде, до 1797 г. жил в Нижнем Новгороде. Его произведения и литературу о нем см. в общих каталогах и картотеках.

Véleményünk szerint a katalógus biobibliográfiai részébe való névválogatás egyetlen helyes ismérve a szoros alkotói és élet-rajzi kapcsolat a személy és a szóbanforgó vidék között. Másszó-val ez azt jelenti, hogy ebben a részben kell bemutatni a helyi kiválóságokról szóló könyveket és folyóiratcikkeket, olyan szemé-lykeről, akik életük hosszabb vagy rövidebb szakában a vidéken éltek, részt vettek annak politikai, gazdasági, tudományos vagy kulturális életében, irtak a helyi sajtóba. Azokról a személyek-ről szóló irodalmat, akik nem számíthatók ugyan a szó szoros ér-telmében a helyi személyiségek közé, de valamilyen szempontból szoros kapcsolatban állottak a vidékkel szintén kívánatos felven-

ni a katalógusba. Ezek közé számíthatunk egyes politikai számizőtteket, N.G. Csernüsevszkijt és M.L. Mihajlovot, akik néhány évig éltek a bajkálon tuli fegyenctelepen.

Vajon a katalógusnak ebben a részében kell-e feltüntetni a helyi kiválóságról szóló teljes irodalmat? Véleményünk szerint ez abban az esetben célszerű, ha e g é s z élete és munkássága a vidékkel kapcsolatos. A többi esetben véleményünk szerint az anyagnak csak azt a részét kell kiválasztani, amely a szóbanforgó személy és a vidék kapcsolatait tárgyalja. A Gor'kiji Megyei Könyvtár biobibliográfiai katalógusának ebben a részében helyesen válogatott anyag található N.A. Dobroljubovról, A.Sz. Puskinról, M.L. Mihajlovról, T.G. Sevcsenkoról és másokról. Itt csak olyan könyvek és folyóiratcikkek találhatóak, amelyek nizensij-novgorodi tartózkodásukat és munkásságukat jellemzik.

Hogyan épül fel a biobibliográfiai katalógus egy-egy csoportja? Aválasztólapra nem csak az illető vezeték-, kereszt- és apai nevét kell felírni, hanem röviden jellemezni kell őt, ki kell emelni kapcsolatát a vidékkel.

Михайлов Михаил Ларионович

(1829—1865)

Поэт-революционер. Род. 3 янв. ст. ст. 1829 г., умер на каторге в 1865 г. В 1849-1852 гг. служил в Нижнем Новгороде в соляном управлении. Сотрудничал в газ. «Нижегородские губернские ведомости». Писал из Нижнего Новгорода для «Москвитянина».

Nemcsak a szóbanforgó személyről szóló irodalmat kell ide beosztanunk, hanem az illető műveit is. Ezek közül a legnagyobb jelentőségűek azok a könyvek és cikkek, amelyek teljes egészükben vagy részben a vidékről szólnak.

Véleményünk szerint azokat a műveket, amelyeket a szóbanforgó személy ott-tartózkodása idején írt vagy amelyek a helyi kiadóknál jelentek meg, fel kell venni a katalógusba. A Gor'kiji Megyei Könyvtár bibliográfusai a "V.Ja. Kokoszov" címszó után beosztot-

ták ennek a demokrata írónak a vázlatait és elbeszéléseit. Kokoszov 33 évig élt a Bajkálon tuli vidéken, fegyintézeti orvos volt, élete végét Nizsnij Novgorodban töltötte. Bár elbeszéléseinek tulajdonképpeni része szibériai tárgyú, de Nizsnij-Novgorod-i hírlapokban jelentek meg. Ennek következtében ezeknek a műveknek jelentőségük van az író nizsnij-novgorodi szakaszának jellemzésével kapcsolatban. Az itt összegyűjtött anyag nagy segítséget nyújtott V.Ja. Kokoszov elbeszélésgyűjteménye 1955. évi kiadásának előkészítéséhez.

Általános jellegű monográfiák leírásakor fontos, hogy azokat a megfelelő fejezeteket, szakaszokat és lapokat kiemeljük, ahol a szóbanforgó személy és a vidék kapcsolatáról van szó.

Kétféleképpen lehet csoportosítani a "perszonáliákat" a bibliográfiai katalógusban: nevük szerint egységes betűrendben, vagy pedig munkásságuk szerinti szakcsoportokban /például "kutatók", "képzőművészek", "forradalmárok"/. A második eljárást alkalmazza a Gorkiji Megyei Könyvtár.

Földrajzi katalógus

A katalógus topográfiai része olyan anyagok leírását tartalmazza, melyek az egyes járásokról, városokról, és a megye más lakott helyeiről szólnak. A legalkalmasabb itt az anyagot a járások betűrendjében csoportosítani, kezdve a megyei székhely irodalmával. Így szerkesztették meg például a katalógusnak ezt a részét a Rosztovi Marx Károly Könyvtárban. Az egyes csoportokon belül a cédulák szakrendben vannak. Így a Rosztovról szóló csoportban további alcsoportok következnek: "A város története", "A rosztovi városi pártszervezet", "Ipar", "Városrendezés".

Egyes bibliográfusok szerint a topográfiai részre nincs szükség, mert tulajdonképpen a szakkatalógust ismétli meg. Figyelembe kell azonban vennünk a csoportosítás eltérő alapelvét: a földrajzi katalógusban egy bizonyos városról, járásról szóló különféle könyvek és folyóiratcikkek vannak összegyűjtve, a szakkatalógusban viszont ugyanezek különböző tartalmi elemeknek megfelelően vannak szétosztva. Itt igen nehéz a szükséges anyagot megtalálni; ezen felül a szakkatalógusban a monográfiákat nem dolgozzák fel analitikusan az egyes helységekre vonatkozóan. Ha a könyvtárnak nincs

lehetősége arra, hogy teljes terjedelmében állítsa fel a katalógus földrajzi részét, akkor másik megoldás is lehetséges: az ilyen természetű anyagot az egyes szakokban földrajzi alosztással kell elkülöníteni. Ez esetben kívánatos egy, bár kisebb külön csoport felállítására olyan könyvek és folyóiratcikkek cimleirásaival, amelyek egy bizonyos terület, vagy település egész kérdéskomplexumával foglalkoznak.

Fontos alkotórésze a helyismereti bibliográfiai tájékoztató-apparátusnak a helyi időszaki és folytatólagos kiadványok kartotékja. Itt szintegy célszerű olyan folyóiratok és hírlapok cimleirását is elhelyezni, amelyek nem helyben jelennek meg ugyan, de különösen helyi témákkal foglalkoznak. Szibériai vonatkozásban példa gyanánt idézhetjük a "Szevernaja Azija" /később "Szovetszkaja Azija", Moszkva, 1925-1930/ c. folyóiratot.

A vidék teljes időszaki sajtójának analitikus feldolgozása jelen körülmények között majdhogy teljesíthetetlen feladat, először mert a folyóiratok és hírlapok száma igen nagy, másodsor mert sok kiadvány nincs is meg a helyi könyvtárak állományában. A kutatók gyakran arra kényszerülnek, hogy maguk nézzék át az időszaki kiadványokat. Ezért fontos, hogy a könyvtárban meglegyen a vidéken megjelent és megjelenő folyóiratok és hírlapok teljes jegyzéke. - A helyi időszaki sajtó kartotékja számára a kiadványok alábbi csoportosítása célszerű: az anyagot két nagy részre osztjuk: "Forradalom előtti időszaki sajtó" és "Szovjet időszaki sajtó"; a két csoporton belül célirányos a folyóiratokat és a folytatólagos kiadványokat a hírlapoktól elkülöníteni és címük betürendjébe sorolni.

Hozzá kell még tennünk, hogy a helyismereti központi katalógus két részét ne válasszuk el egymástól, sőt kapcsoljuk össze a helyi sajtó kartotékjával utalók segítségével. ("Lásd", "lásd még"). Az egyes helyismereti szakfolyóiratok rövid cimleirását is célszerű a megfelelő szakkatalógusi részbe beosztani, a teljes leírást pedig a helyi sajtó kartotékjára kell utalni.

Eredeti cím: Kraevedcseszkij szpravocsno - bibliograficseszkij apparat v oblaszt-nüh bibliotekah.
Megjelent: Szovetszkaja Bibliografija. 1959. 4/56/ no. 26-36.p.
OSzK ford.sz.: 2179.

A BIBLIOGRÁFIA KÉRDÉSEIVEL FOGLALKOZÓ UJABB
KÜLFÖLDI IRODALOM

(Válogatott jegyzék.)

ÖSSZEÁLLITOTTA

Molnár Ágnes
Szentmihályi János

Összeállításunk a KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárában található újabb könyvek és a könyvtárba járó folyóiratok alapján készült. Ezt az anyagot egészítettük ki a szakirodalmat referáló folyóiratok (Library Literature, Library Science Abstracts) válogatott anyagával.

Az egyes tételek címének fordítását közöljük. A felsorolt könyvek és cikkek egy része magyar fordításban is rendelkezésre áll a Könyvtártudományi Szakkönyvtár archivumában. (Ezeknél a fordítási számot tüntetjük fel a cimleírás élén F betűjellel.) Időszaki kiadványainkban közölt fordításaink után az alábbi lelőhely-jelzéseket használjuk:

B-K = Bibliotekar' = A Könyvtáros (a szovjet Bibliotekar' teljes magyar fordítása);

KT = Könyvtári Tájékoztató;

KF = Könyvtári Figyelő.

A B-K jelzésű fordításoknak nincs archivális példánya s így sorzáma sincsen.

A tételeket téma szerinti csoportosításban s azon belül időrendben közöljük.

Összeállításunk 1954-1960 között megjelent anyagot tartalmaz.

Folyóirat-rövidítések: *

Accademie e Biblioteche d'Italia	Accad.Bibl.Italia	The Library Quarterly	Libr.Quart.
American Documentation	Amer.Doc.	Library Resources and Technical Services	Libr.Res.Techn.Serv.
Annals of Library Science	Ann.Libr.Sci.	Library Trends	Libr.Trends
Aslib Proceedings	Aslib Proc.	Nachrichten für Dokumentation	Nachr.Dok.
Australian Library Journal	Australian Libr.J.	Przeglad Biblioteczny	Przegl.Bibl.
Der Bibliothekar	Bibliothekar /Berlin/	Revue de la Documentation	R.Doc.
Bok og Bibliotek	Bok Bibl.	Special Libraries	Spec.Lib.
Bulletin des Bibliothèques de France	B.Bibl.Fr.	Szovetszkaja Bibliografija	Szov.Bibliogr.
College and Research Libraries	Coll.Res.Lib.	Unesco Bulletin for Libraries	Unesco B.Lib.
The Journal of Documentation	J.Doc.	Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie	Z.Bibl.Bibliogr.
The Library Association Record	Libr.Ass.Rec.	Zentralblatt für Bibliothekswesen	Zbl.Bibl.
Library Journal	Libr.J.		

* Csak a KMK Könyvtártudományi Osztályán rendszeresen feldolgozott folyóirat-címeket közöljük rövidített formában.

A BIBLIOGRÁFIÁRÓL SZÓLÓ IRODALOM
BIBLIOGRAFIÁI

BALBIS, Bruno - CARSELLA, Maria Pia: Letteratura bibliografica e documentaria. = Note di Bibliografia e di Documentazione Scientifica. 1959. 155-192.p.
Bibliográfiai és dokumentációs szakirodalom.

MASZANOV, Ju(rij) I(vanovics): Teorija i praktika bibliografii. Ukazatel' literatury 1917-1958. Red. i vszup. sztat'ja E[vgenij] I[vanovics] Samurin.
Moszkva, 1960, Knizsnaja palata. 479 p.
A bibliográfia elmélete és gyakorlata. Bibliográfia 1917-1958.

A BIBLIOGRÁFIA ELMÉLETI KÉRDÉSEI

A BIBLIOGRÁFIA-ELMÉLET SZOVJET IRODALMÁBÓL *

F 2087. DENISZ'EV, V.N.: Általános bibliográfia. (Obscsaja bibliografija.) = DENISZ'EV, V.N.: Obscsaja bibliografija. Moszkva, 1954. 53-58.p.

F DENISZ'EV, V.: A szovjet bibliográfia elvei. (Principü szovetszkaj bibliografii.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1954. 4. no. 36-42.p.
B-K. 1954. 4.sz. 33-41.p.

F 1508. DENISZ'EV, V.: A bibliográfiai munka megoldandó kérdései. (Nazrevsie voproszu bibliograficeszkaj rabotü.) = Kommunist. 32.god. 1955. 13. no. 109-119.p.
KT. 1955. 10. sz.

(ANDREEVA, M.A. - DERUNOVA, M.K.): Obscsaja bibliografija. Metodiceszkije ukazanija dlja sztudentov zacsnoñh otd. bibl. inzt. (Szoszt. - - .)
Moszkva, 1955, Goszkul'tproszvetizdat. 46 p.

Általános bibliográfia. Módszertani utmutató a könyvtárosképző főiskolák levelező hallgatói számára.

RESETINSZKIJ, I.I.: O teorii i praktike bibliografii. = Szov.Bibliogr. 1956. 42.no. 37-44.p.
A bibliográfia elméletéről és gyakorlatáról.

* Id. még a pótlásban szereplő címeket.

F 1864. OLISEV, V.: A szovjet bibliográfia néhány kérdése. (Nekotorüe voproszu szovetszkaj bibliografii.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1957. 10.no. 37-43.p.
KT. 1957. 6.sz. 56-65.p.

F 1977. A szovjet bibliográfia néhány elméleti kérdése. (O nekotorüh teoreticeszkih voproszah szovetszkaj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1958. 50.no. 3-14.p.
KF. 1958. 8.sz. 1-12.p.

F 2022. TEPLOV, D.Ju.: Perspektivikus bibliográfia (Perszpektivnaja bibliografija.) = Szov.Bibliogr. 1958. 49. no. 13-17.p. Bibliogr.
KF. 1959. 1.sz. 43-49.p.

Szovetszkaja bibliografija. Szbornik sztatej. (Red. E.V. Szeglin.)
Moszkva, 1960, Bibl. im. Lenina. 486 p.
Szovjet bibliográfia. Cikkgyűjtemény.

GUDOVSCSIKOVA, I.V.: Escse raz o kriticeszkaj bibliografii. = Szov. Bibliogr. 1960. 4/62/no. 68-71.p.
Még egyszer a kritikai bibliográfiáról.

F 2489. TARAMANOV, D.D.: A bibliográfia fő típusairól. (Ob osznovnüh vidah bibliografii.) = Szov.Bibliogr. 1960. 5/63/no. 30-36.p.

BERKOV, P(avel) N(aumovics): Bibliograficeszkaja évrisztika. /K teorii i metodike bibliograficeszkih razüszkanij./
Moszkva, 1960, Izd. Knizsnoj palatü. 175 p.

Bibliográfiai heurisztika. /A bibliográfiai kutatások elméletéről és módszertanáról./

[SZAVOVA] SAVOVA, Elena: La théorie de la bibliographie selon V.S. [Szopikov] Sopikov. = B.Bibl.Fr. 5.ann. 1960. 11.no. 401-404.p.
V.Sz.Szopikov bibliográfia-elmélete.

Vita a Szovjetunióban a bibliográfiák egyetemi tankönyvéről

Obscsaja bibliografija. Ucsesbnik dlja bibliotecsnoñh inisztitotov. /Red.A.D. Ejhengol'c./ Min. Kul'turü - Upravlenie Ucsesbnüh Zavedenij.
Moszkva, 1957, Szovetszkaja Roszszija. 464 p.

Általános bibliográfia. Tankönyv könyvtárosképző főiskolák számára.

F 2118. MASKOVA, M.V.: A bibliográfia elméletének és történetének kérdései az "Általános bibliográfia" c. tankönyvben. ("Voproszu teorii i isztorii bibliografija".) = Szov. Bibliogr. 1958. 52.no. 41-56.p.

Obszuzsdenie voproszov teorii bibliografii. = Szov.Bibliogr. 1958. 52.no. 88-90.p.

A bibliográfia elméletével kapcsolatos kérdések megvitatása.

F 2174. BAL'GER, A.I.: A tudományos jellegű tájékoztató bibliográfia fogalmáról. (V zasczitu naucsno-informacionnoj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 71-72.p.

F 2173. VASZIL'EV, V.G.: Szoros kapcsolatot a bibliográfia elmélete és gyakorlata között! (Za tesznuju szvjaz' teorii bibliografii sz praktikoj.) = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 66-70.p.

F 2366. KUZNECOVA, A.F.: Vita a Moszkvai Könyvtárosfőiskola bibliográfiai tanszékének kibővített ülésén. /Ejhengol'c Általános bibliográfia c. tankönyvről./ (Obszuzsdenie na raszsi-rennom zaszedanii Kafedru bibliografii Moszkovszkogo bibliotecsного insztituta.) = Szov.Bibliogr.1960. 2/60/.no. 51-59.p.

F 2367. MOHOV, A.I.: Éjhengol'c Általános bibliográfia c. tankönyvének vitája a Leningrádi Könyvtárosfőiskolán. (Obszuzsdenie ucsebnika v Leningradskom bibliotecsnom insztitute.) = Szov. Bibliogr. 1960. 2/60/.no. 59-62.p.

BRISZKMAN, M.A.: Szpornite voproszu teorii bibliografii i posztroenija ucsebnika "Obscsaja bibliografija". = Szov.Bibliogr. 1960. 3/61/.no. 78-95.p.

A bibliográfia elméletének és az Általános bibliográfia c. tankönyv szerkezeti felépítésének vitás kérdései.

F 2090. FRADKINA, Z.L.: Konferencia a szovjet bibliográfia kérdéseiről. (Konferencija po voproszam bibliografii.) = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 104-110.p.
KF. 1959. 2.sz. 58-67.p.

EGYÉB BIBLIOGRÁFIA-ELMÉLETI IRODALOM

STAVELEY, Ronald: Notes on modern bibliography.
London, 1954, The Library Association. 111 p. Bibliogr. a fejezetek végén.
Megjegyzések a modern bibliográfiáról.

F 1464. DEMBOWSKA, Maria: A bibliográfia elméletének kérdései. N.L.Malclès: A bibliográfiai munka forrásai c.művének margójára. (Z zagadnien teorii bibliografii. /W związku z dziełem L. N. Malclès: Les sources du travail bibliographique./) = Przegl. Bibl. 23.rocz. 1955. 1.no. 73-79.p.

BOWERS, Fredson: Function of bibliography. = Libr. Trends. 7.vol. 1959. 4.no. 497-510.p.
A bibliográfia feladata.

GÜNTHER, Gottfried: Versteckte Bibliographien. = Dokumentation. 1.Jg. 1954. 5.no. 97-101.p.

COLLISON, R.L.: Bibliographer in the library. = Libri. 4. vol. 1954. 4.no. 308-314.p.
A bibliográfus a könyvtárban.

Folyóiratbibliográfiákról

MOROZOV, M.: Kritika i bibliografija v gazete.
Moszkva, 1954, Goszpolitizdat. 34 p.
*V pomocs' rabotnikam pezsati./
Kritika és bibliográfia a hírlapokban.

GUMMER, Margaret H.: Catalogues and bibliographies of periodicals. = J. Doc. 12.vol. 1956. 1.no. 24-38.p.
Bibliogr. 34-38.p.
Folyóiratkatalógusok és folyóiratbibliográfiák.

VELIZSEVA, A.B.: Bibliografija periodicseszkih izdanij. = Szov. Bibliogr. 1956. 43.no. 10-17.p.
Az időszaki kiadványok bibliográfiája.

VILDÉ, I.: Bibliographie et rédaction de catalogues. = Bulletin d'Informations. Association des Bibliothécaires Français. 1957. 23. no. 81-90.p., 24.no. 159-165.p.
Bibliográfia és katalógusszerkesztés.

A BIBLIOGRÁFIÁVAL KAPCSOLATOS GYAKORLATI KÉRDÉSEK.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS

LAMB, W.K.: National and international co-operation and bibliography. = Canadian Library Association Bulletin. 12.vol. 1955. 3. no. 105.p.
Országos és nemzetközi együttműködés és a bibliográfia.

MERYAT, J.: Report on the general principles governing international bibliographical work.

Paris, 1957, UNESCO. 38 p. /CUA 82./
Beszámoló a nemzetközi bibliográfiai tevékenység irányelveiről.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. International Advisory Committee on Bibliography. Unesco bibliographical publications - final report by the Royal University Library.

Oslo, 1957, UNESCO. 106 p.
Az Unesco mellett működő Nemzetközi Bibliográfiai Tanácskozó Bizottság. Az Unesco bibliográfiai kiadványai. A Royal University Library /Kir. Egyetemi Könyvtár/ zárójelentése.

CAROSELLA, Maria Pia: attività e organizzazione bibliografica e documentaria nel mondo. = Note di Bibliografia e di Documentazione Scientifica. 1959. 93-154.p.

A világ bibliográfiai és dokumentációs szervezetei és tevékenységük.

COBLANS, Herbert: International bibliographical work: some thoughts on two Unesco reports. = J.Doc.15.vol. 1959. 3.no. 141-145.p. Bibliogr.

Nemzetközi bibliográfiai. Gondolatok két Unesco-jelentéssel kapcsolatban.

DEMBOWSKA, M.: Rôle d'un service central bibliographique dans l'organisation de la bibliographie à l'échelle nationale et projets de coopération internationale. = International congress of libraries and documentation centres. /Conference, 1955, Brussels/. 2A vol. La Haye, 1955. 52-56.p.

Az országos bibliográfiai központ szerepe a bibliográfia nemzeti szintű megszervezésében és a nemzetközi együttműködésre vonatkozó tervek.

szabványosítás

International Advisory Committee on Bibliography. - Standardization of Bibliographical techniques. = Unesco B.Lib. 8.vol. 1954. 4.no. E44-45.p.

Nemzetközi Bibliográfiai Tanácskozó Bizottság. A bibliográfia-készítés szabványosítása.

FLEISCHHACK, C.: Bibliographie und Normung. = Zbl. Bibl. 72.Jg.1958. 2.no. 97-100.p.

Bibliográfia és szabványosítás.

Is bibliographic standardization possible? = Libr.Res.Tech.Serv. 4.vol. 1960. 1.no. 67-70.p.

Lehetséges-e a bibliográfiai szabványosítás?

BIBLIOGRÁFIÁK DOKUMENTÁCIÓJA

F 1586. ZIMMERMANN, E.: Bibliográfiai dokumentációja. (Dokumentation der Bibliographie.) = Nachr.Dok. 6.Jg. 1955. 4.no. 198-199.p.

AZ ANNOTÁCIÓ

DE BRUYN, Günter: Was ist eine Annotation? Zur Klärung der Begriffe. = Bibliothekar /Berlin/. 11.Jg. 1957. 2.no. 129-132.p. Bibliogr.

Mi az annotáció? Fogalmi tisztázás.

Für und wider G. DE BRUYN. [Irta:] Ru. = Bibliothekar /Berlin/. 11.Jg. 1957. 2.no. 132-135.p. Bibliogr.
G.De Bruyn mellett és ellene.

SAMURIN, E(vgenij) I(vanovics): Metodika szosztavlenija annotacij. Moszkva, 1959, Knizsnaja palata. 229 p.

Az annotáció-készítés módszertana.

A BIBLIOGRÁFIAI MUNKA SEGÉDESZKÖZEI

Révision de l' "Index Bibliographicus". = Les Cahiers de la Documentation. 8.ann. 1954. 1.no. 7-14.p.
Az Index Bibliographicus revíziója.

CAMPION, Eleanor Este: Existing bibliographical resources; dead end, detour, or freeway? = Amer.Doc. 7.vol. 1956. 2.no. 83-86.p.

Meglévő bibliográfiai segédeszközök; holtpon, elkanyarodás vagy szabad lehetőségek?

FOXON, David: Modern aids to bibliographical research. = Libr. Trends. 7.vol. 1959. 4.no. 574-581.p. Bibliogr.

A bibliográfiai kutatás új segédeszközei.

KIND, H.: Gedanken zu einer Übersetzungsbibliographie. = Zbl.Bibl. 69. Jg. 1955.6.no. 411-431.p.
Gondolatok egy, a fordításokat nyilvántartó bibliográfiával kapcsolatban.

F 2200. LAVROVA, N.A.: "Index Translationum". Az Össz-szövetségi Könyvkamara részvétele a nemzetközi bibliográfia összeállításában. ("Index Translationum". Opüt ucsasztija Vseszojuznoj kniznoj palatü v szosztavlenii mezdunarodnoj bibliografii.) = Bibliotekovedenie i Bibliografija za Rubezsom. 1959. 2.vúp. 214-221.p.

A BIBLIOGRÁTIÁK FELHASZNÁLÁSA

BOCSKAREVA, M.A.: Iszpol'zovanie bibliografii v rabote maszszovüh bibliotek Moszkvü. = Szov. Bibliogr. 1954. 37.no. 101-107.p.

RAPOPORT, M.V.: Propaganda bibliograficeszkijh znanij. /Iz opüta rabotü Odeszszkoj goszudarsztvennoj nacsnoj biblioteki imeni A.M.Gor'kogo./ = Szov.Bibliogr. 1954. 37.no. 119-126.p.

A bibliográfiai ismeretek propagandája. Az odeszszai Állami A.M.Gorkij Tudományos Könyvtár munkatapasztalataiból.

F 1613. KARIMULLIN, A.: A bibliográfiai ismeretek népszerűsítése egyetemi hallgatók között. A kazáni Állami Uljanov-Lenin Egyetem Tudományos Lobacsevszkij Könyvtárának tapasztalataiból. (Populjarizacija bibliograficeszkijh znanij szredi sztudentov. Iz opüta rabotü nacsnoj biblioteki im. N.I.Lobacsevszko-goz Kazanszkoj Goszudarsztvennogo univsziteta im. Ul'janova-Lenina.) = Bibliotekar' /Moszkva/. 1956. 2.no. 40-41.p.
KT. 1956. 3.sz. 29-31.p.

BYRON, J.F.: Bibliographies in the public library. = The Librarian and Book World. 48.vol. 1959. 2.no.29-33.p.

Bibliográfiai a közmívelődési könyvtárakban.

A BIBLIOGRÁFIA OKTATÁSA

SZUSINGEV, V.: A bibliográfusképzés. (O podgotovke bibliografov.) = Bibliotekar' /Moszkva/. 1954. 3.no. 36-38.p.
B-K. 1954. 3.sz. 35-37.p.

F 1366. MOHOV, I.A.: Bibliográfusképzés a [leningrádi] Könyvtáros Főiskolán. (K voproszu o bibliograficeszkij podgotovke sztudentov v bibliotecsnuh in-sztitutih.) = Szov.Bibliogr. 1954. 36.no. 139-142.p.
KT. 1955. 4.sz. 26-28.p.

MOHOV, I.: Prepodavanie bibliografii. = Bibliotekar' /Moszkva/. 1958. 6.no. 58-61.p.
A bibliográfia oktatása a főiskolán.

BUECHLER, J.: Training in bibliography and research. = Journal of Higher Education. 29.vol. 1958. 213-216.p.
A bibliográfia tanítása és a kutatás.

STOKES, Roy: The teaching of bibliography. = Libr.Trends. 7. vol. 1959. 4.no. 582-591.p.
A bibliográfia tanítása.

GUÉNIOT, Y.: L'enseignement pratique des bibliographies générales en France. = Libri. 5.vol. 1955. 3.no. 233-236.p.
Az általános bibliográfiai gyakorlati tanítása Franciaországban.

ENGEL, E.: Bibliografiundervisning för företagsbibliotekarier. = Tidskrift för Dokumentation. 12. årg. 1956. 5.no. 59-61.p.
A szakkönyvtárosok bibliográfiai képzése.

CLEMONS, John E.: Teaching bibliographic sources and styles to graduate students. = Coll. Res. Libr. 17. vol. 1956. 5.no. 403-408.p.
A bibliográfiai források és módszerek tanítása a diploma-munkán dolgozó egyetemi hallgatóknak.

BIBLIOGRÁFIA-TÖRTÉNET

MALCLÈS, L.N.: La bibliographie. Paris, 1956, Presses univ.de France. 134 p.
A bibliográfia.

AZ 1957. ÉVI VARSÓI KONFERENCIA

Internationale bibliographische Konferenz, Warschau 19-22.Sept. 1957. = Biblos. 6.Jg. 1957. 4.no. 178-179.p.
Nemzetközi bibliográfiai konferencia, Varsó, 1957. szept. 19-22.

KUNZE, Horst: Internationale bibliographische Konferenz. Warschau, 19-22. September 1957. = Zbl. Bibl. 71. Jg. 1957. 5. no. 333-339. p.
Nemzetközi bibliográfiai konferencia, Varsó, 1957. szept. 19-22.

HLEB-KOSZANSKA, Helena: Międzynarodowa konferencja bibliograficzna w Warszawie 19-22. IX. 1957. = Bibliotekarz. 25. rok. 1957. 4. no. 325-340. p.
Nemzetközi bibliográfiai konferencia Varsóban, 1957. szept. 19-22.

A NEMZETI BIBLIOGRÁFIA

A NEMZETI BIBLIOGRÁFIA FOGALMA, ELMÉLETE

GUDOVSCSIKOVA, I. V.: O ponjattii "nacional'naja bibliografija". = Szov. Bibliogr. 1959. 5/57/. no. 78-88. p.
A "nemzeti bibliográfia" fogalmáról.

MIŠIČ, Smilja: Medjunarodna konferencija bibliografa u Varšavi i pitanje definicije pojma nacionalna bibliografija. = Bibliotekar/Beograd/ 1957. 9. god. 3/4. no. 175-179. p.
A varsói nemzetközi bibliográfiai kongresszus és a nemzeti bibliográfia fogalmának definíciója.

LINDER, LeRoy Harold: The rise of current complete national bibliography. New York, 1959, Scarecrow Press. VII, 9-290. p. Bibliogr. 255-274. p.
A teljességre törekvő kurrens nemzeti bibliográfia fejlődése.

AZ EGYES ORSZÁGOK NEMZETI BIBLIOGRÁFIAIVAL KAPCSOLATOS ELVI KÉRDÉSEK (SZAKRENDSZER, FELDOLGOZOTT ANYAG, KÖZPONTI FELDOLGOZÁS STB) ÉS A NEMZETI BIBLIOGRÁFIÁK ELŐÁLLITÁSA

Albánia

Albanian national bibliography. = Information Bulletin. L C. 14. vol. 1955. 11. no. 9. p.
Albán nemzeti bibliográfia.

Bulgária

MAICHEL, K.: Bulgarian national bibliography. A historical review. = Libr. Quart. 29. vol. 1959. 1. no. 43-47. p.
A bolgár nemzeti bibliográfia. Történeti áttekintés.

Csehszlovákia

F 1470. JEŽEK, Jiří - LUKES, Evžen: A prágai Nemzeti Könyvtár törekvései és célkitűzései az elmúlt öt évben. (Snahy a cíle Národní knihovny v uplynulém pětiletí.) = Knihovna. 7. roc. 1954. 4. no. 112-117. p.

F 1513. POTEJRA, Michal: Az időszaki sajtó nemzeti bibliográfiája. (Národná bibliografia periodickej tlace.) = Knihnica. 7. roc. 1955. 1. no. 26-29. p.

F 2458. HORÁK, František: A "bohemikum" fogalma. (Pojem bohemikum.) = Česká bibliografie. Sborník statí a materiálu. Sv. 1. Praha, 1959. 9-18. p.

KOTARSKI, Stefan: Słowacka narodowa bibliografia retrospektywna. = Bibliotekarz. 23. rok. 1956. 10. no. 299-301. p.
Szlovák retrospektív nemzeti bibliográfia.

NESTLER, Friedrich: Perspektivplan zur Schaffung einer retrospektiven slowakischen Nationalbibliographie. = Zbl. Bibl. 74. Jg. 1960. 2. no. 117-119. p.
A szlovák retrospektív nemzeti bibliográfia elkészítésének távlati terve.

India

RANGANATHAN, S. R.: Indian National Bibliography. = Ann. Libr. Sci. 4. vol. 1957. 3. no. 65-72. p.
Az indiai nemzeti bibliográfia.

WELLS, A. J.: Some comments on the Indian National Bibliography, experimental fascicule. = Indian Librarian. 13. vol. 1958. 1. no. 9-15. p.
Néhány megjegyzés az indiai nemzeti bibliográfia kísérleti füzetéhez.

KESAVAN, B. S.: Indian national bibliography. = Unesco B. Libr. 12. vol. 1958. 4. no. 85-86. p.
Indiai nemzeti bibliográfia.

VISWANATHAN, C. G.: The Indian National Bibliography. An appraisal and an assessment. = Libr. Ass. Rec. 61. vol. 1959. 3. no. 64-65. p.
Az indiai nemzeti bibliográfia. Elismerés és értékelés.

Irország

HAYES, R.J.: Irish national bibliography. = Libri. 8.vol. 1958. 2.no. 117-126.p.

Az ír nemzeti bibliográfia.

Japán

BULATOV, Sz.Sz.: Nacional'naja bibliografija Japonii. = Szov.Bibliogr. 1957. 47.no. 88-94.p.

Japán nemzeti bibliográfiája.

Jugoszlávia

MIŠIČ, Smilja: Rad na retrospektivnoj nacionalnoj bibliografiji knjiga u Jugoslaviji. Metodi rada i problemi. = Bibliotekar/Beograd/. 1957. 9. god. 3/4.no. 204-214.p.

A retrospektív nemzeti bibliográfiák munkálatai Jugoszláviában. Munkamódszerek és problémák.

MITROVIĆ, J.D.: Srpska retrospektivna bibliografija. = Bibliotekar (Beograd). 8.god. 1957. 40-44.p.

Szerb retrospektív bibliográfia.

Lengyelország

GUDOVSCSIKOVA, I.V.: Nacional'naja bibliografija v Pol'szkoj Narodnoj Reszpublike. = Szov.Bibliogr. 1957. 46. no. 89-98.p. 1 t. Bibliogr.

A Lengyel Népköztársaság nemzeti bibliográfiája.

MAICHEL, Karol: Polish national bibliography. = Coll.Res.Libr. 19.vol. 1958. 6.no. 455-462.p.

Lengyel nemzeti bibliográfia.

Nagybritannia

F 2491. WELLS, A.J.: Az angol nemzeti bibliográfia. (British National Bibliography.) = Ann.Libr.Sci. 4.vol. 1957. 3.no. 73-89.p.

WELLS, A.J.: Printed catalogue cards. = J. Doc. 13.vol. 1957. 2.no. 67-71.p.

Nyomtatott katalóguscédulák.

Német Demokratikus Köztársaság

F 1646. UHLENDAHL, Heinrich: A Deutsche Bücherei és feladatai. (Die Deutsche Bücherei und ihre Aufgaben.) = Aus der Arbeit der wissenschaftlichen Bibliotheken in der Deutschen Demokratischen Republik. Leipzig, 1955. 131-151.p.

WITTE, Erich: Zur Systematik der Deutschen Nationalbibliographie. = Börsenblatt (Leipzig). 122.Jg. 1955. 24.no. 423-425.p.

A német nemzeti bibliográfia szakbeszélgetéséről.

FLEISCHHACK, Curt: Nochmals: Verbesserung der bibliographischen Hilfsmittel. = Börsenblatt (Leipzig). 122.Jg. 1955. 40.no. 702-704.p.

Mégegyszer: a bibliográfiai segédeszközök tökéletesítéséről.

WENZEL, Joachim: In der Werkstatt des Deutschen Bücherverzeichnisses. Tausend Worte über die Arbeit an 310 000 Titelnachweisen. = Börsenblatt (Leipzig). 122.Jg. 1955. 45.no. 782-784.p.

A Deutsches Bücherverzeichnis műhelyében.

RÜCKERT, Ernst: Die Deutsche Bücherei erfüllt einen Wunsch des Buchhandels. (Zur Diskussion um die "Deutsche Nationalbibliographie".) = Börsenblatt (Leipzig). 122.Jg. 1955. 51/52.no. 889.p.

A Deutsche Bücherei teljesíti a könyvkereskedelem kívánságát. A német nemzeti bibliográfia vitájához.

GLASS, Anne-Marie: Die bibliographische Erschliessung der Schriften, die nicht im Buchhandel erscheinen. = Dokumentation. 2.Jg. 1955. 2.no. 26-30.p.

A könyvkereskedői forgalomba nem kerülő irodalom feltárása.

DUX, W.: Die Verzeichnung der deutschen Hochschulschriften seit 1945. = Zbl. Bibl. 70.Jg. 1956. 7/8.no. 274-282.p.

A német egyetemi és főiskolai kiadványok bibliográfiai nyilvántartása 1945 óta.

Norvégia

TVETERAAS Harald L.: Réorganisation de la bibliographie nationale en Norvège. (Reorganizacija bibliografii narodowej w Norwegii). Nouvelles Bibliographiques de la Division des Bibliothèques de l'Unesco. 3.vol. 1954. 1.no. 9-10.p. = Przegląd Pismnictwa o Książce. 1955. 1.no. 4-5.p. 44 h.sor

A norvég nemzeti bibliográfia újjászervezése. - Cikkismertetés.

- F 2213. BAICULESCU, George: A retrospektív nemzeti bibliográfia problémái. (Despre problemele organizării bibliografiei nationale retrospective românești.) = Studii și cercetări de bibliologie. 1957. II. 29-49.p.

Svédország

OTTERVIK, G.: Réorganisation de la bibliographie nationale en Suède. /Reorganizacja bibliografii narodowej w Szwecji./ Nouvelles Bibliographiques de la Division des Bibliothèques de l'Unesco. 3.vol. 1954. 1.no. 10-14.p. = Przegląd Pismnictwa o Książce. 1955. 1.no. 4.p. 51 h. sor.

A nemzeti bibliográfia újjászervezése Svédországban. - Cikkismertetés.

Szovjetunió

- F 1643. MASZANOV, Ju.I.: Az Össz-szövetségi Könyvkamara 35 évi munkája. (35 let rabotü Vseszsojuznoj knizsnoj palatü.) = Szov.Bibliogr. 1955. 40.no. 3-10.p.
KT. 1956. 5.sz. 1-9.p.

- F 1540. GÜNTHER, Gottfried: A moszkvai Össz-szövetségi Könyvkamara. Nemzeti bibliográfia és központi katalogizálás. (Die Unionsbücherkammer in Moskau. Nationalbibliographie und Zentralkatalogisierung.) = Zbl.Bibl. 69.Jg. 1955. 5/6.no. 188-208.p. Bibliogr.

KUHARKOV, N.: Copyright deposit and related services. The all-union book chamber of the USSR. = Unesco B. Libr. 11.vol. 1957. 1.no. 2-4.p.

Kötelesspéldány-beszolgáltatás és a vele kapcsolatos szolgáltatások. A Szovjetunió Össz-szövetségi Könyvkamarája.

MAICHEL, Karol: Listing of scientific literature in Soviet national bibliographies. = Spec.Lib. 50.vol. 1959. 1.no. 13-15.p.

A tudományos irodalom feltárása a szovjet nemzeti bibliográfiákban.

RUGGLES, M.J.: All-union book chamber of the USSR. = Libri. 9.vol. 1959. 2.no. 117-124.p. Illusztr.

A Szovjetunió Össz-szövetségi Könyvkamarája.

- F 2439. MASZANOV, Ju.I.: Az Össz-szövetségi Könyvkamara bibliográfiai és tudományos-módszertani munkája. (Bibliograficeszkaja i naucsno-metodiceszkaja rabota Vseszsojuznoj knizsnoj palatü.) = Szov. Bibliogr. 1960. 4/62/no. 3-15.p.

Új Zéland

RAGNALL, A.G.: National bibliography 1890- . = New Zealand Libraries. 22.vol. 1959. 101-105.p.
Nemzeti bibliográfia.

HELÝISMERETI ÉS TÁJBIBLIOGRÁFIA

- F 1329. BOROVOJ, Sz. Ja.: A tájbibliográfia kérdései. (Nekotorüe voproszü kraevedceszkaj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1954. 36.no. 100-109.p.
KT. 1955. 2.sz. 6-12.p.

- F 1499. NIKOLAEV, V.A.: A helyi időszaki sajtó bibliográfiájának módszertana. (Metodika bibliografii mesztnoj periodiceszkaj peccsati.) = Szov.Bibliogr. 1955. 38.no. 52-66.p. Bibliogr.
KT. 1955. 9.sz. 5-20.p.

- F 1485. MIHAJLOVA, A.M.: Helytörténeti anyag a területi könyvtárak bibliográfiáiban. (Isztoriko-kraevedceszkije materialü v bibliograficeszkijih poszobijah oblasztnüj bibliotek.) = Szov.Bibliogr. 1955. 38.no. 67-71.p.

- F 1500. OZEROVA, G.A.: A helyismereti irodalom bibliográfiájának szükséges-irodalom (Ob ukazatele kraevedceszkaj bibliografii.) = Szov.Bibliogr. 1955. 38.no. 72-77.p.
KT. 1955. 9.sz. 21-26.p.

- F 1498 SZOKOLOVA, V.P.: A helyismere- ti bibliográfusok kívánságai. (Pozselanija bibliografov-kraevedov.) = Szov. Bibliogr. 1955. 38.no. 78-80.p.
KT. 1955. 9.sz. 1-4.p.

NIKOLAEV, V.A.: Kraevedceszkaja bibliografija v SzSzsZR. = Szov. Bibliogr. 1957. 46.no. 20-34.p. Bibliogr.

Helyismereti bibliográfia a Szovjetunióban.

- F 1848. BRIGADIROV, N.: Táj- és helyismereti munka a könyvtárban. (Kraevedceszkaja rabota v biblioteke.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1957. 8.no. 31-36.p.
KF. 1958. 5.sz. 15-22.p.

F 2176. VADIKOVSZKAJA, L.M.: A helyismereti bibliográfia néhány égető kérdése. (O nektoruh naszucsnuh voproszah kraevedcseszkoj bibliografii.) = Szov.Bibliogr. 1959. 4/56/.no. 3-10.p.

F 2177. GORBACSEVSZKAJA, N.F.: A központi könyvtárak feladatai a helyismereti bibliográfia területén. (Zadacsni central'nuh bibliotek v oblaszti kraevedcseszkoj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1959. 4/56/.no. 11-18.p.

F 2178. BUCSENKOV, A.N.: Mit tartalmaz a "helyismereti irodalom" fogalma. (Szoderzsanie ponjatija "kraevedcseszka-ja literatura".) = Szov.Bibliogr. 1959. 4/56/.no. 19-25.p.

F 2179. NIKOLAEV, V.A.: A megyei könyvtárak helyismereti bibliográfiai tájékoztató apparátusa. (Kraevedcseszkijszpravocsno-bibliograficseszkijszpravat v oblasztnuh bibliotekah.) = Szov. Bibliogr. 1959. 4/56/.no. 23-26.p.

Kraevedcseszka-ja rabota oblasztnuh, kraevuh i reszpublikanszkih bibliotek. Szbornik sztatej i materialov. (Red.-szoszt. A.N. Bucsenkov, L. M. Vadikovszkaja.)

Moszkva, 1959, Bibl. im. Lenina. 117 p.

A megyei, határterületi és köztársasági könyvtárak helyismereti munkája. Cikkgyűjtemény.

Kraevedcseszka-ja rabota bibliotek. Materialu vszeszojuznogo szovescsanija bibliotek po voproszham kraevedcseszkoj rabotu. (Red. A.N. Bucsenkov, L.M. Vadikovszkaja.)

Moszkva, 1960, Bibl. im. Lenina. 186 p.

A könyvtárak helyismereti munkája. A helyismereti munkával kapcsolatos összefüggésről és értékekről. Moszkva, 1960. jan. 25-28.

VADIKOVSZKAJA, L.: Kraevedu o szvoem opute. = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 5.no. 27-29.p.

A helyismereti kutatók saját tapasztalataikról.

SZAKBIBLIOGRÁFIA

AZ EGYES TUDOMÁNYÁGAK SZAKBIBLIOGRÁFIÁINAK ELMÉLETI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEI

DICKMANN, Herbert: Von der Fachbibliographie zur Dokumentation erläutert am Beispiel der Entwicklung der deutschen eisenhüttenmännischen und verwandten Bibliographien. = Nachr. Dok. 5.Jg. 1954. 4.no. 183-186.p.
A szakbibliográfiától a dokumentációig.

COBLANS, H.: Bibliography: International, national and special. = International congress of libraries and documentation centres. /Conference. 1955. Brussels/. 2A vol. La Haye, 1955. 44-47.p.
Nemzetközi, nemzeti és szakbibliográfia.

F 1675. LUPPOV, Sz.P.: Szakbibliográfiák készítése a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Könyvtárában. (Szosztavlenie bibliograficseszkih ukazatelej naucsnoj literaturu v Biblioteki Akademii Nauk SZSZSZR.) = Trudü Biblioteki Akademii Nauk SzSzsZr i Fundamental'noj Biblioteki Obscsesztsvennuh Nauk AN SzSzsZr 2. tom. 1955. 192-205.p.

F 2120. TRENKOV, Hriszto: Szakbibliográfia. Elmélet. Szervezet. Módszertan. (Szpecialna bibliografija. Teorija. Organizacija. Metodika.) = TRENKOV, Hriszto: Szpecialna bibliografija. Teorija. Organizacija. Metodika. Szofija, 1958. 1-144., 220-235.p.

BOURTON, K.: Subject bibliographies and their compilation. = Aslib Proc. 11.vol. 1959. 1.no. 5-8.p.
Szakbibliográfiák és szerkesztésük.

KOFNOVEC, L.: Speciální bibliografie. Teorie, organizace a metodika. = Knihovnik. 4.roč. 1959. 9.no. 286-287.p.

Szakbibliográfia. Elmélet, szervezés és módszertan. [Trenkov "Szakbibliográfia" c. könyvének ismertetése.]

F 2123. LEVIN, M.I.: A kurrens szakbibliográfia általános módszertani kérdései. (Obscsemetodicseszkie problemü tekucszej otraszlevojj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/.no. 14-28.p. Bibliogr.

Bibliografia. Poradnik metodyki bibliograficznej dla autorów bibliografii specjalnych. Praca zbiorowa. Red. Helena Hleb-Koszańska, Maria Dembowska, Henryk Sawoniak.

Warszawa, 1960, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 324 p.

Bibliográfia. A bibliográfia-készítés módszertana szakbibliográfia-szerkesztők számára. Gyűjtemény.

Otraszlevúe bibliografii. Učebnik dlja bibl. tehn. (Red. V. N. Denisz'ev.)

Moszkva, 1960, Szovetszkaja Roszszejja. 355 p.

Szakkbibliográfiák. Tankönyv könyvtárosi technikumok számára.

F 2494. WALFORD, A.J.: A szakkbibliográfus dilemmája. (The plight of the subject bibliographer.) = Library Review. 1960. 134.no. 403-408.p.

AZ EGYES TUDOMÁNYÁGAK SZAKBIBLIOGRÁFIÁINAK ELMÉLETI KÉRDÉSEI

Filozófia

TOTOK, Wilhelm: Die bibliographische Situation auf dem Gebiet der Philosophie. = Z. Bibl. Bibliogr. 5. Jg. 1958. 1.no. 29-44.p.

Mi a helyzet a filozófiai bibliográfia területén.

Társadalomtudományok

F 2169. ALEKSZEEVA, K.P.: A Szovjetunió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudományi Könyvtárának bibliográfiai munkája. (Bibliograficeszkaja rabota Fundamental'noj biblioteki obszesztvennih nauk akademii nauk SzSzsZR.) = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 76-81.p.

GORCHELS, Clarence: UNESCO; bibliographic control in the social sciences? = Libr. J. 80.vol. 1955. 15. no. 1772-1774.p.

Az Unesco bibliográfiai tevékenysége a társadalomtudományok területén.

HEYSE, T.: Bibliographie et sociologie. = Archives. Bibliothèques et Musées de Belgique. 30.T. 1959. 1.no.46-60.p.

Bibliográfia és szociológia. A brüsszei Belga Bibliográfiai Bizottság 1958. okt.30-1 ülésén tartott előadás.

FONOTOV, G.: Otszvajuszej ucasztozok bibliografii. = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 5.no. 44-45.p.

A nemzetközi kérdésekkel foglalkozó bibliográfiák hiányosságairól.

Neveléstudomány

FOSKETT, D.J.: Notes on compiling bibliographies for the guidance of students preparing reports and theses in the field of education. = Education Libraries Bulletin. 1960. Suppl. 2.no. 1-17.p. Bibliogr. 17.p.

Hogyan állítsuk össze a bibliográfiákat azoknak az egyetemi hallgatóknak eligazítására, akik a neveléstudomány körébe vágó beszámolókat és értekezéseket írnak.

Történettudomány

F 2333. JORDAN, Philip D.: A történéssz és a bibliográfiai eljárások mai problémái. (The historian and the contemporary problem of bibliographic techniques.) = Amer. Doc. 10.vol. 1959.4.no. 267-269.p.

KF. 1960. 4/6.sz. 78-82.p.

KINGSLEY, James: Bibliographic organization of American history: notes on a continuing problem. = Amer. Doc. 10.vol. 1959. 4.no. 270-273.p.

Az amerikai történelem bibliográfiája. Megjegyzések egy állandóan fennforgó problémához.

WASBERG, Gunnar Christie: Aviene som historisk kilde og bibliografisk problem. = Bok Bibl. 27.årg.1960. 1.no. 20-24.p.

A napilap mint történelmi forrásanyag és mint bibliográfiai probléma.

Irodalom

RÚSZKIN, E(vezetj Iszakovics): Metodika szosztavlenija bibliograficeszkij ukazatelej hudozsesztvennoj literatury i literaturovedenija.... Učebnik dlja bibl. inoszt. po kurszu Bibliografija hudozsesztvennoj literatury.

Moszkva, 1955, Goszkul'tproszvetizdat. 127.p.

Szépirodalmi és irodalomtudományi bibliográfiák készítésének módszertana... Tankönyv könyvtárosképző főiskolák számára...

TRUBNIKOV, Sz.A.: Aktual'nue voproszu razvitiya bibliografii hudozsjesztvennoj literaturu i literaturovedeniya. = Szov.Bibliogr.1959. 3/55/.no. 54-68.p.

A szépirodalom és az irodalomtudomány bibliográfiája fejlesztésének időszaki kérdései.

Zene

LA RUE, Jan: Musical exploration: the tasks of research bibliography. = Libr.Trends. 8.vol. 1960. 4.no. 510-518.p. Bibliogr. 517-518.p.

A szakbibliográfia feladatai a zene-tudományi kutatásban.

Természettudományok

F 2093. GNUMSEVA, V.V.: A természettudományi szakbibliográfia helyzete és feladatai a Szovjetunióban. (Szosztovanie i zadaci naucsno-informacionnoj bibliografii esztesztvonaucsnaja.) = Szov. Bibliogr. 1959. 1/53/.no. 3-11.p. KF. 1959. 5.sz. 14-23.p.

F 2374. MOLODCOVA, É.A.: A természettudományi irodalom bibliográfiai kérdéseinek megvitatása. [Obszuzdenie voproszov bibliografii esztesztvonaucsnaj literaturu.] = Szov.Bibliogr.1960. 3/61/.no. 151-157.p.

Műszaki tudományok

F 1400. GRUNWALD, W.: A természettudományos és műszaki szakbibliográfia. (Die naturwissenschaftliche und technische Fachbibliographie.) = Z.Bibl.Bibliogr. 2.Jg. 1955. 1.no. 20-41.p. 2.no. 111-125.p. Bibliogr.

F 2342. KACSINSZKI, A.I.: A Szovjetunió Állami Tudományos Műszaki Könyvtárának bibliográfiai munkája. (Bibliograficeszkaja rabota Goszudarsztvennoj naucsno-tehniczeszkaj biblioteki SzSz-SzR.) = Szov. Bibliogr. 1959. 6/58/.no. 29-32.p. KF. 1960. 4/6.sz. 72-74.p.

F 2341. KREMENECKAJA, A.V.: A műszaki könyvtárak bibliográfiai munkájának tervezése és koordinációja. (Planirovanie i koordinacija bibliograficeszkaj rabotü tehniczeszkaj bibliotek.) = Szov.Bibliogr. 1959. 6/58/.no. 22-28.p. KF. 1960. 4/6.sz. 65-71.p.

LENIS, E.V.: Za edinsztvo metodov szosztavlenija bibliografii po tehniczeszkim i eszmesznüm sz nimi naukam. = Szov. Bibliogr. 1959. 6/58/.no. 36-47.p.

Egységes bibliográfia-készítési módszereket a műszaki és velük rokon tudományágak területén.

F 2340. GASZTFER, M.P.: A bibliográfia az ipari termelés szolgálatában. (Bibliografija v pomoscs' promüalennomu proizvodsztvu.) = Szov. Bibliogr. 1959. 6/58/.no. 10-21.p. KF. 1960. 4/6.sz. 53-65.p.

Orvostudomány

BRODMAN, Estelle: The development of medical bibliography. Baltimore, Md. 1954, Waverly Press. IX, 226 p., 3 t. Bibliogr. 179-211.p. /Medical Library Association publ. 1./ Az orvosi bibliográfia fejlődése.

THORNTON, John L.: Bibliographical aids to medical research. = Library World. 62.vol. 1960. 722.no. 29-31., 48. p.

Az orvostudományi kutatás bibliográfiai segédesszközei.

AZ AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA

ELVI ÉS MÓDSZERTANI KÉRDÉSEK

F 1277. BLEHA, Josef: Megjegyzések az ajánló bibliográfiákhoz. (Poznámky k práci na seznamu doporučené literatury.) = Knihovna. 7.roc. 1954. 6.no. 171-174.p.

F 1246. BRÜCKMANN, Kurt: Az ajánló bibliográfiák jelentősége és szerepe. (Die Bedeutung und Funktion der empfehlenden Bibliographie.) = Bibliothekar(Berlin). 8.Jg. 1954. 15/16.no. 448-454.p.

F 1201. HLEB-KOSZANSKA, H.: Az ajánló bibliográfiák fejlesztésének feltételei. (O varunki dla rozvoju bibliografii zalecacej.) = Bibliotekarz. 21. rok. 1954.1.no. 7-8.p.

WOLTER, Herbert: Über die Aufgabe und die Form der "Empfehlenden Bibliographien". = Börsenblatt (Leipzig). 123.Jg. 1956. 16.no. 244-245.p. Az ajánló bibliográfia feladatai és alakja.

F 1943. Ajánló bibliográfia. A könyvtárak tudományos módszertani segítése. (Rekomendatelnaja bibliografija. Naucsno-metodiceszkaja pomoses' bibliotekam.) = Goszudarsztvennaja ordena Lenina Biblioteka SzSzsZR im. V.I. Lenina v 1956 godu. Moszkva. 1957. 42-45.p.

F 2170. GNUCSEVA, V.V. - ZIL'BERMING, L.V. - KIRPICSEVA, N.Ja. - MORACSEV-SZKIJ, N.Ja.: Az ajánló bibliográfia egyes feladatai az SzKP XXI. Kongresszusán hozott határozatok tükrében. (O nekotoruh zadacsah rekomendateln'noj bibliografii v szveto'esenij XXI sz'azda KPSzSz.) = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/. no. 3-13.p.

F 2171. VOLOSIN, D.A.: Az ajánló bibliográfia vitás módszertani kérdései. (Szpornü voproszú metodiki rekomendateln'noj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1959. 2/54/. no. 54-59.p.

F 2272. PONOTOV, G.: A szabadpólc-rendszer és a bibliográfia. (Otkrütij dosztup i bibliografija.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1959. 9. no. 30-32.p.
KF. 1960. 10. sz. 8-11.p.

TIMOSSENKO, G.G. - TROICKAJA, E.E. - SZMIRNOVA, B.A.: Rekomendatelnaja bibliografija v szovremennüh uszlovijah. = Szov. Bibliogr. 1960. 1/59/. no. 3-13.p.
Az ajánló bibliográfia feladatai napjainkban.

HERCHLOVÁ, L'udmila: O odporučajucej bibliografii. = Citatel'. 9. roč. 1960. 1. no. 18-19.p.
Az ajánló bibliográfiáról.

HERCHLOVÁ, L': O zostavovaní malých odporučajucích bibliografii. = Citatel'. 9. roč. 1960. 7/8. no. 328-331.p.
A kisterjedelmű ajánló bibliográfiák készítéséről.

F 2490. SZMIRNOVA, B.A.: Az ajánló bibliográfia elméletéről. (O teorii rekomendateln'noj bibliografii.) = Szov. Bibliogr. 1960. 5/63/. no. 17-29.p.

A TÁRSADALMI-POLITIKAI IRODALOM AJÁNLÓ
BIBLIOGRÁFIÁIRÓL

DONSZKAJA, G.K.: Szisztéma rekomendatelnüh bibliograficeszkih poszobij po obcsesztvenno-politiceszkój literatüre. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 3-14.p.
A társadalmi-politikai irodalom ajánló bibliográfiáinak rendszere.

BUDILOVA, E.: Természettudományos ajánló bibliográfiák. Az OSzSzsZK központi és területi könyvtárainak 1953-ban és 1954. első felében kiadott bibliográfiái. (Bibliograficeszkije poszobija po esztesztvoznaniju. Obzor izdanij, vüpuscsennüh central'nümi i oblasztnümi bibliotekami RSzFSzR v godu i v pervoj polovine 1954 goda.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1954. 11. no. 40-47.p.
B-K. 1954. 11. sz. 31-40.p.

GASZTFER, M.P.: Rekomendatelnaja proizvodsztvenno-tehniceskaja bibliografija. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 25-37.p.
Termelési-műszaki ajánló bibliográfia.

MOLCSANOVA, N.Sz.: Rekomendatelnüe bibliograficeszkije poszobija po tehnikе. = Szov. Bibliogr. 1958. 52. no. 103-113.p.
Műszaki ajánló bibliográfiák.

MOLCSANOVA, N.Sz.: Bibliografija naucsno-populjarnoj literatürü po tehnikе. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 38-42.p.
A műszaki ismeretterjesztő irodalom bibliográfiája.

A MEZŐGAZDASÁGI IRODALOM AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁIRÓL

DOVGOPOLAJA, E.P.: Rekomendatelnaja szel'szkohozjajsztvennaja bibliografija v pomoses' vüpolneniju szemiletnego plana. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 43-46.p.
A mezőgazdasági ajánló bibliográfia szerepe a hétéves terv teljesítésének előmozdításában.

METELKIN, N.M. - SZADOF'EV, A. F.: Metodiceszkije i bibliograficeszkije izdanija v pomoses' propagande szel'szkohozjajsztvennoj literatürü. = Szov. Bibliogr. 1954. 36. no. 55-65.p.
Módszertani és bibliográfiai kiadványok a mezőgazdasági irodalom propagandájához.

A SZÉPIRODALOM AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIÁIRÓL

ZUBOV, Ju.Sz.: Ob osznovnüh csertah szisztémü bibliograficeszkih poszobij po hudozsztvennoj literatüre. = Szov. Bibliogr. 1960. 3/61/. no. 15-24.p.
A szépirodalmi ajánló bibliográfiák rendszerének főbb vonásai.

RYSKIN, E.: Grundaufgaben der Annotierung der schönen Literatur in der empfehlenden Bibliographie. = Bibliothekar (Berlin). 11.Jg. 1957.6.no. 579-580.p.

A szépirodalmi művek annotálásának alapvető feladatai az ajánló bibliográfiákban.

A GYERMEKIRODALOM AJÁNLO BIBLIOGRÁFIÁIRÓL

ARKINA, M. - KOZLOVA, V.: Ajánló bibliográfiák iskolások számára. (Rekomendatel'nue ukazatel'i literatury dlja skol'nikov.) = Bibliothekar' (Moszkva). 1954. 5.no. 42-46.p.

B-K. 1954. 5.sz. 34-38.p.

SCHRÖTER, Erich: Ist die illustrierte Kinderbuch-Bibliographie eine Hilfe für den Bibliothekar? = Bibliothekar (Berlin). 8.Jg. 1954. 17/18.no. 549-551.p.

Segíti-e az illusztrált gyermekkönyvbibliográfia a könyvtárost?

BAMM, R.: Annotacii v bibliograficeszkij poszobijah dlja detej. = Bibliothekar' (Moszkva). 1957. 5.no. 40-48.p. Illusztr.

Annotációk a gyermekek számára készült bibliográfiákban.

Voproszú rekomendatel'noj bibliografii detszkaj literatury. Szbornik sztatej. (Red. Z.I. Szviridov.)

Leningrad, 1959, Bibl.im.Szaltükova-Scedrina - Leningr. gosz.bibl. inszt. 77 p., illusztr.

A gyermekirodalom ajánló bibliográfiájának kérdései. Cikkgyűjtemény.

Szovescsanie po bibliografii detszkaj literatury. = Bibliothekar' (Moszkva). 1959. 10.no. 28.p.

Ertekezlet a gyermekirodalom bibliográfiájának kérdéseiről. /1959.szept.7-8./

ZSIVOVA, Z.: Csego mű zedem? = Bibliothekar' (Moszkva). 1959. 11.no. 34-36.p.

Mit várunk? - Az ajánló bibliográfiák fontosságáról a gyermekkönyvtárakban.

AZ AJÁNLO BIBLIOGRÁFIÁK FELHASZNÁLÁSA

BÖHME, Rudolf: Von der Nutzung empfehlender Bibliographien. = Bibliothekar (Berlin). 13.Jg. 1959. 10. no. 1053-1057.p. Illusztr.

Ajánló bibliográfiák használatáról.

KIRPICSEVA, I.K.: Iszpol'zovanie rekomendatel'nüh ukazatelej obscsesztvenno-politiceszkaj literatury v leningradszkih bibliotekah. = Szov.Bibliogr. 1958. 52.no. 21-29.p.

A társadalmi-politikai irodalom ajánló bibliográfiájának felhasználása a leningrádi könyvtárakban.

KONVALINKA, M.: Praktické použitie bibliografie v masových knižniciach v SSSR. = Citatel'. 5.roč. 1956. 6.no. 279-283.p.

A bibliográfiák gyakorlati felhasználása a Szovjetunió közművelődési könyvtáraiban.

AZ EGYES ORSZÁGOK BIBLIOGRÁFIAI SZERVEZETE ÉS TEVÉKENYSÉGE

Albánia

F 2199. **KASZTRATI, J.:** Az albán bibliográfia története. (Isztorija bibliografii Albani.) = Bibliotekovedenie i Bibliografija za Rubezsom. 1959. 2.vúp. 205-213.p.

KF. 1960. 1/3.sz. 24-30.p.

F 1801. **Az albán bibliográfiáról és az Albán Nemzeti Könyvtár munkásságáról. (O albánskej bibliografii a o cinnosti Národnej knižnice albánskej.) = Knižnica. 8.roč. 1956. 2.no. 60-64.p.**

KT. 1957. 4.sz. 62-68.p.

Ausztrália

RAYMOND, I.D. - NOLAN, Audrey M.: The Australian Advisory Council on Bibliographical Services and the Australian Bibliographical Centre. = Australian Libr.J. 8.vol. 1959. 1.no. 28-32.p.

Az Ausztráliai Bibliográfiai Tanácsadó Testület és az Ausztráliai Bibliográfiai Központ.

Belgium

REMY, Fernand: La bibliographie de Belgique, 1931-1955. Bruxelles, 1956, Bibl. Royale. 12 p.

A belga bibliográfia, 1931-1955.

Brazília

F 2195. **A Brazil Bibliográfiai és Dokumentációs Intézet munkaprogramja az 1958.évre. (Brazilian Institute of Bibliography and Documentation [IBBD] working program for 1958.) = IBBD Boletim Informativo. 4.vol. 1958. 1/2.no. 91-103.p.**

Bulgária

F 1315. A Bolgár Bibliográfiai Intézet. (L'Institut Bulgare de Bibliographie.) = R. Doc. 21.vol. 1954. 2.no. 46.p. KT. 1955. 3.sz. 55-56.p.

F 1443. BOROV, T.: A Bolgár Elin Pelin Bibliográfiai Intézet. (Das Bulgarische Bibliographische Institut Elin Pelin.) / = Dokumentation. 2.Jg. 1955. 1. no. 2-4.p.

BOROV, Todor: La bibliographie bulgare. = R. Doc. 22.vol. 1955.1.no. 13.p.
A bolgár bibliográfia.

JANAKIEVA, N.: Geschichte und heutiger Stand der bulgarischen Bibliographie. = Zbl. Bibl. 72.Jg. 1958. 4. no. 215-236.p.
A bolgár bibliográfia története és a mai helyzet.

BOROV, T.: Bibliographical activities in Bulgaria, 1955-58. = Unesco. B. Libr. 13.vol. 1959. 7.no. 151-153.p.
Bibliográfiai munka Bulgáriában, 1955-58.

Csehszlovákia

KONVALINKA, M[icon]: Stav, problémý a úkoly bibliografie v CSR. = Bibliografický Katalog CSR. Zvláštní zešit. 1955. 4.no. 11-22.p.
A csehszlovák bibliográfia helyzete, problémái és feladatai.

BLAHA, J.: Działalność bibliograficzna Biblioteki uniwersyteckiej w Pradze. = Bibliotekarz. 23.rok. 1956. 297-299.p.
A prágai Egyetemi Könyvtár bibliográfiai tevékenysége.

(KUZMIK, Jozef): Le passé et l'état actuel de la bibliographie slovaque. (Vyvoj slovenskej bibliografie.) (Trad. par Madeleine Blanquet-Haluzická. Dopln. preklad.)

Martin, 1955, Matica slovenská. 10 p., 2 t. Bibliogr. 9-10.p.

A szlovák nemzeti bibliográfia multja és jelene.

STEFÁNIK, Ján: Perspektívy slovenskej bibliografie. = Kniznica, 8.roč. 1956. 2.no. 51-55.p.

A Kosice-i konferencián /1956.jan.19-20./ elhangzott referátum.

STEFÁNIK, Ján: O niektorých úlohách slovenskej bibliografie. = Kniznica. 9.roč. 1957. 1.no. 3-9.p.
A szlovák bibliográfia néhány feladatáról.

Dánia

HANSEN, R.L.: Den bibliografiske situation. = Bibliotekaren. 16.ärg. 1956. 4/5.no. 74-82.p.
A dán bibliográfia helyzete.

NORMANN, M.B.: Danish bibliographical institute /Dansk bibliografisk kontor/. = Libri. 6.vol. 1956. 3.no. 239-246.p.
A Dán Bibliográfiai Intézet.

BIRKELUND, Palle: The Danish bibliographical office. = Libr. J. 84. vol. 1959. 5.no. 708-711.p.
A Dán Bibliográfiai Központ.

HEEKS, Peggy: The scope and organization of bibliographic centres, with particular reference to France and Denmark. = Libr. Ass. Rec. 62.vol.1960. 2.no. 46-49.p.
A nemzeti bibliográfiai központok feladata és szervezete, különös tekintettel Franciaországra és Dániára.

Egyiptom

F 1780. SZARINGULJAN, M.H.: Bibliográfiai tevékenység Egyiptomban. (Bibliograficeszkaja rabota v Egipte.) = Szov. Bibliogr. 1957. 45.no. 108-110.p.

Franciaország

F 1635. CREMIEUX-BRILHAC, J.L.: A francia kormányzat kísérlete a bibliográfiai együttműködésre. A kurrens folyóiratok bibliográfiái. (Une expérience gouvernementale française en matière de coordination et de diffusion bibliographique. Bibliographies signalétiques des périodiques courants.) = R.Doc. 22. vol. 1955. 3.no. 91-94.p. KT. 1956. 4.sz. 22-26.p.

HEEKS, Peggy: The scope and organization of bibliographic centres, with particular reference to France and Denmark. = Libr.Ass.Rec. 62.vol. 1960. 2.no. 46-49.p.

A nemzeti bibliográfiai központok feladata és szervezete, különös tekintettel Franciaországra és Dániára.

CHAKRAVARTI, N.C.: Bibliographical organization for India. = Journal of the Indian Library Association. 1.vol. 1956. 64-67.p.

A bibliográfia szervezete Indiában.

GOPALAKRISHNA, Rao T.: Bibliographical activity in India. Its problems and possibilities. = Journal of the Indian Library Association. 1.vol. 1956. 53-55.p.

Bibliográfiai munka Indiában. Problémák és lehetőségek.

GUPTA, Benoy Sen: Bibliographical activity in India - its problems and possibilities. = Journal of the Indian Library Association. 1.vol. 1956. 3.no. 38-52.p. Bibliogr.

A bibliográfiai munka Indiában. Problémák és lehetőségek.

IYER, N.A.: Some aspects of bibliographical work in a university library. = Journal of the Indian Library Association. 1.vol. 1956. 68-70.p.

Az egyetemi könyvtárban folyó bibliográfiai munka néhány szempontja.

RANGANATHAN, S.R.: Bibliographical organization in India. = Grant-halaya. Hyderabad Library Association. 2.vol. 1956. 21-26.p.

A bibliográfia szervezete Indiában.

Jugoszlávia

BACE, Mate: The Yugoslav Bibliographical Institute. = Unesco. B. Libr. 13.vol. 1959. 10.no. 228-230.p.

A Jugoszláv Bibliográfiai Intézet.

Kína

F 2371. PELCOWA, Janina: Bibliográfia és dokumentáció a Kínai Népköztársaságban. (Prace bibliograficzne i dokumentacyjne w Chińskiej Republice Ludowej.) = Przegl. Bibl. 27.rocz. 1959. 4. no. 312-325.p.

KF. 1960. 10.sz. 25-32.p.

Lengyelország

HLEB-KOSZANSKA, Helena: Dziesięciolecie bibliografii polskiej 1944-1954. Zarys dziejów i kiereunki rozwoju. = Przegl. Bibl. 22.vol. 1954. 3. no. 213-233.p.

A lengyel bibliográfia tíz éve. 1944-1954. Történeti visszapillantás és a fejlődés iránya.

F 1316. DEMBOWSKA, Maria: A Bibliográfiai Intézet a művelődés és a tudomány szolgálatában. (Instytut Bibliograficzny w służbie oświaty i nauki.) = Bibliotekarz. 21.vol. 1954. 4.no. 98-100.p.

KT. 1955. 4.sz. 44-47.p.

F 1372. DEMBOWSKA, Maria: A Lengyel Könyvtárak Egyesülete bibliográfiai osztályának feladatai. (Zadania sekcji bibliograficznej Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.) = Bibliotekarz. 22.rocz. 1955. 1.no. 15-20.p.

DEMBOWSKA, M.: Ogólnokrajowa narada bibliografów. = Przegl. Bibl. 24.rocz. 1956. 2.no. 108-115.p.

Országos bibliográfiai konferencia.

F 1955. A Bibliográfia-elméleti és szervezési Osztály és a Könyvtártudományi Dokumentációs Csoport. (Zakład Teorii i Organizacji Bibliografii i Pracownia Dokumentacji Księgoznawczej.) = Biblioteka Narodowa w latach 1945-1956. Warszawa. 1958. 88-105.p.

Német Demokratikus Köztársaság

SAMURIN, E.I.: Aktualnue voproszu nemeckoj bibliografii i bibliotekovedenija. = Szov. Bibliogr. 1957. 45. no. 102-108.p.

A német bibliográfia és könyvtártudomány időszerű kérdései.

Bibliographische Planung 1959. = Bibliothekar (Berlin). 13. Jg. 1959. 2.no. 130-134.p.

Az NDK 1959.évi bibliográfiai tervéről.

Bibliographische Vorhaben der Bibliotheken der Deutschen Demokratischen Republik. = Bibliothekar (Berlin). 13.Jg. 1959. 5.no. 577-585.p.

Az NDK könyvtárainak 1959. évi bibliográfiai terve.

Bibliographische Vorhaben der Bibliotheken der Deutschen Demokratischen Republik. Gesamtplan für das Jahr 1960. = Bibliothekar (Berlin). 14.Jg. 1960. 2.no. 212-220.p.

A Német Demokratikus Köztársaság könyvtárainak 1960. évi bibliográfiai terve.

F 1908. BLUM, Rudolf: A Frankfurt am Main-i Deutsche Bibliothek, mint bibliográfiai központ. (Die Deutsche Bibliothek in Frankfurt am Main als bibliographisches Zentrum.) = Børsenblatt (Frankfurt a.M.) 13.Jg. 1957. 72a.no. 15-18.p.

ZIMMERMANN, E.: Die laufende bibliographische Berichterstattung in Deutschland. (Stand Ende 1953.) = Z. Bibl. Bibliogr. 1.Jg. 1954. 1.no. 33-46.p.

Beszámoló a Németországban [NSZK] végzett bibliográfiai munkáról. /Kurrens bibliográfiák 1953 végén./

Olaszország

Attività del Comitato italiano di bibliografia. = Accad. Bibl. Italia. 22.ann. 1954. 3/4.no. 268-269.p.

Az Olasz Bibliográfiai Bizottság működése.

BALBIS, Bruno: Le funzioni bibliografiche e documentarie de Consiglio nazionale delle ricerche. = Accad. Bibl. Italia. 22.ann. 1954. 5/6.no. 494-502.p.

Az Országos Kutatási Tanács bibliográfiai és dokumentációs munkája.

TONDI, I.M.: Développement de la bibliographie italienne. = International congress of libraries and documentation centres. /Conference, 1955, Brussels/. 2A vol. La Haye, 1955. 56-60.p.

Az olasz bibliográfia fejlődése.

Románia

SZPIVAKOVSKIJ, E.I.: Bibliografija v Rumúnszkoj Narodnoj Reszpublike. = Szov. Bibliogr. 1957. 46.no. 108-116.p.
Bibliográfia a Román Népköztársaságban.

DOMSA, Ioan: Materiale bibliografice întocmite de B.C.U. Cluj în anul 1957-1958. = Calauza Bibliotecarului. 11.an. 1958. 6.no. 26-29.p.

A kolozsvári Egyetemi Könyvtár bibliográfiai tevékenysége 1957-1958-ban.

BUCKMAN, Thomas R.: Recent bibliographical developments in Sweden. = Libr. Quart. 25.vol. 1955. 3.no. 243-252.p.
A bibliográfia újabb fejlődése Svédországban.

Szovjetunió

KONVALINKA, Miloň: Bibliografie v Sovětském svazu. = Knihovník. (1.) roč. 1956. 5.no. 132-148.p.
Bibliográfiák a Szovjetunióban.

KAVTASZ'EVA, A.M.: Szosztovanie i zadaci naučno-metodiceszkoj i bibliograficeszkoj rabotü reszpublikanszkih bibliotek. = Szov. Bibliogr. 1957. 46.no. 3-12.p.

A köztársasági könyvtárak tudományos módszertani és bibliográfiai munkájának helyzete és feladatai.

ÉJHENGOL'G, A.D.: Szorok let szovetszkoj bibliografii. = Szov. Bibliogr. 1957. 48.no. 3-30.p. Bibliogr.
A szovjet bibliográfia 40 éve.

F 2193. SUNKOV, V.I.: A szovjet bibliográfia feladatai a hétéves terv időszakában. (Zadaci szovetszkoj bibliografii v predsztojaszem letii.) = Szov. Bibliogr. 1959. 3/55/no. 3-8.p.
KF. 1960. 4/6.sz. 114-121.p.

BEYERLY, Elizabeth: Soviet bibliographical projects. = Amer. Doc. 11. vol. 1960. 1.no. 44-54.p. Illusztr.
Szovjet bibliográfiai elgondolások.

F 2299. FRADKINA, Z.: A könyvtárak 1959-1965-re szóló összesített bibliográfiai tervének előkészítése. (Podgotovka szvodnogo plana bibliograficeszkoj rabotü bibliotek na 1959-1965 gg.) = Szov. Bibliogr. 1960. 1/59/no. 110-111.p.
KF. 1960. 4/6.sz. 122 p.

WHITBY, Thomas J.: New directions in Soviet planned bibliography. = Coll. Res. Libr. 21.vol. 1960. 1.no. 9-12.p.

Új irányok a szovjet bibliográfia tervezésében. - A 21.pártkongresszus határozatainak végrehajtása a bibliográfia terén.

KIVI, O.M.: Bibliograficesz-
kaja rabota v Észtország SzSzR. =
Szov. Bibliogr. 1960. 2/60/.no. 41-50.
P.

Bibliográfiai munka az Észt SzSzK-
ban.

SZIMANOVSKIJ, I.B.: Biblio-
graficeszkoe delo v Beloruszskoj Sz-
SzR. = Szov.Bibliogr. 1959. 2/54/.no.
29-48.p.

A bibliográfiai munka helyzete a Bel-
lorusz Szövetséges Köztársaságban.

Törökország

RAUX, Henri F.: The Turkish
National Institute of Bibliography. =
Unesco B. Libr. 8.vol. 1954. 2/3. no.
E17-18.p.

A török Országos Bibliográfiai Inté-
zet.

P Ö T L Á S

BIBLIOGRÁFIAI ÉRTEKEZLET

(Moszkva, 1961. január 19-25.)

- F 2481. VEREVKINA, A.N.: A kurrens bib-
liográfia helyzete és feladatai a Szov-
jetunióban. (Szosztovanie i zadaci te-
kucsej bibliografii.)
[Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.)
32 p.
- F 2482. FRADKINA, Z.L.: A retrospektív
szakbibliográfia fő kérdései a Szovjet-
unióban. (Osznovnye voprosy organizacii
otrazslevoj retrospektivnoj biblio-
grafii v SzSzSzR.)
[Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.)
18 p.
- F 2483. SZMIRNOVA, B.A.: Az ajánló bib-
liográfia helye a Szovjetunióban folyó
bibliográfiai munka rendszerében. (Re-
komendatel'naja bibliografija i ee mesz-
to v szisztéma bibliograficeszkaj ra-
boty v SzSzSzR.)
[Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.)
26 p.
- F 2484. NIKOLAEV, V.A.: A helyismereti
bibliográfia feladatai a Szovjetunióban.
(Zadaci kraevedcseszkaj bibliografii v
SzSzSzR.)
Moszkva, 1959, Bibliotecsnyj Insztitut.
34 p.
- F 2485. KAUFMAN, I.M.: Biobibliográfia.
(Biobibliografija.)
Moszkva, 1959, Bibl. im. Lenina. 15 p.
- F 2486. MASKOVA, M.V.: A szovjet másod-
foku bibliográfia. (Bibliografija szo-
vetszkaj bibliografii.)
Moszkva, 1959, Bibl. im. Szaltükova
Scesdrina. 34 p.
- F 2487. A szovjet bibliográfia helyze-
tének és feladatainak megvitatásával
foglalkozó konferencia /1959.február 9-
12./ határozata. (Rezoljucija konferen-
cii, poszvjascsennoj obszuzsdeniju szo-
sztovanieja i zadaci szovetszkaj biblio-
grafii. 9-12 fevralja 1959 g.)
[Moszkva, 1959]. 5 p.
- F 2488. A szovjet bibliográfiai munka
további fejlesztéséért. (Za dal'nejsee
razvities bibliograficeszkaj raboty v
sztrane.) = Szovetszkaja Bibliografija.
1961. 1/65/.no. 82-100.p.
Az ajánló bibliográfia ügyében 1961.
jan. 19-21-én tartott tanácskozást és a
tájékoztató bibliográfiai munka ügyében
1961.jan. 23-25-én tartott tanácskozást
ismertető két cikk.

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI FORDÍTÁSOK JEGYZÉKE

2464-2484

- F 2464. GEBHARD, Walther: A szakkatalógus-geskészítés, mint a tudományos könyvtáros feladata. (Die Sachkatalogisierung als Aufgabe des wissenschaftlichen Bibliothekars.) = Zeitschrift für Bibliothekswesen und Bibliographie. 6. Jg. 1959. 3. H. 224-241. p.
OMK-tól kapott köteleespéldány.
- F 2465. Sajtótermékek csoportos feldolgozása. (Gruppovaja obrabotka proizvedenij peccati.) Szerk. V. A. Vaszilevszkaja. Moszkva, 1958, Minisztersztvo Kul'turu RSzFSZR. 5-7., 8-15., 16-20., 27-39., 93-95. p. Részfordítás.
- F 2466. Reprográfia. (Reprografie.) = Document Reproductive. 1960. 4. no. 5-9. p.
- F 2467. SUNKOV, V.: Hatóságközi könyvtárügyi tanács. (Mezszvedomsztvennűj szovet po bibliotecsnoj rabote.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 10. no. 34-35. p.
- F 2468. SZANDAKOV, V.: Megkülönböztetett kezelésre van szükség. (Nuzsen differencirovannűj podhod.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 9. no. 29-31. p.
Az üzemi műszaki könyvtárak problémáiról.
- F 2469. KAISER, Walter H.: Mult év novemberében új katalógizáló és feldolgozó kísérlet indult meg. Ime a Wayne-i (Michigan) Megyei Könyvtár eljárása: a szinkronizált (a könyv megrendelésével egyidőben történő) könyvfeldolgozás. (A new cataloging and processing experiment was initiated last november, here is Wayne county's plan for... synchronized book processing.) = Library Journal. vol. 1961. 4. no. 752-754. p.
- F 2470. HOMES, Donald C.: A xeroográfia felhasználása a Library of Congress-ben. (L'emploi de la xérogaphie à la Library of Congress.) = Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques. 15. vol. 1961. 1. no. 19-22. p.
- F 2471. RICHMOND, Phyllis Allen: Az osztályozásra vonatkozó alapvető kutatások néhány szempontjáról. (Some aspects of basic research in classification.) = Library Resources and Technical Services. 4. vol. 1960. 2. no. 139-149. p. Bibliogr. 146-149. p.
- F 2472. Szükség van-e a segédkönyvtáros szakmára? - A Központi Könyvtárügyi Intézet oktatási osztályának javaslata. (Brauchen wir noch den Beruf des Bibliothekars? Ein Vorschlag der Abteilung Aus- und Weiterbildung des Zentral-Instituts.) = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 6. H. 641-645. p.
- F 2473. CSUBAR'JAN, O.: Döntő fordulatra van szükség. Szabadpolc-rendszer a tudományos és szakkönyvtárakban. (Nuzsen resitel'nűj perelom. Otkrütűj dosztup v naucsnuh i szpecialnuh bibliotekah.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 4. no. 35-39. p.
- F 2474. RIGHINI: A köteleespéldányként kapott aprónyomatványok megőrzése és rendezése. (Conservazione e ordinamento delle pubblicazioni minori pervenute per diritto di stampa.) = Accademie e Biblioteche d'Italia. 16. ann. 1958. 277-292. p.
- F 2475. KEE, Janice S.: Bevezetés [a Library Trends: Könyvtári hatóságok c. számához.] (Introduction). = Library Trends. 9. vol. 1960. 1. no. 3-5. p.

- F 2476. TOEPEL, M.G.: A közművelődési könyvtárak fejlesztése és a törvényhozáás. (Legal responsibility for public library development.) = Library Trends. 9.vol. 1960. 1.no. 6-18.p.
- F 2477. ALEKSZEEV, M.: A könyvtári munkafolyamatok ésszerűsítésével és gépesítésével kapcsolatos tapasztalatok. (Opüt racionalizacii i mehanizacii bibliotecsnuh proceszszov.) = Bibliotekar' (Moszkva). 1960. 10.no. 45-48.p.
- F 2478. HUNT, James R.: Szállítószalag alkalmazása a feldolgozó munkában. (Continuous conveyor processing.) = ALA Bulletin. 54.vol. 1960. 9.no. 764-768.p.
- F 2479. MOOERS, C.W.: Az információ megjelenési formája a következő 20 évben. (Informations-Erschliessung in den nächsten zwanzig Jahren.) = Nachrichten für Dokumentation. 10.Jg. 1959. 3. H. 116-122.p.
- F 2480. KARTASOV, N.Sz.: A közművelődési könyvtárak tervszerű telepítésének alapelvei és tényezői az OSzSzSzk városában. (Osznovnye principu i faktoru planomernogo razmescsenija maszszovüh bibliotek v gorodah RSzFSzR.) Gépiratból.
- F 2481. VEREVKINA, A.N.: A kurrens bibliográfia helyzete és feladatai a Szovjetunióban. (Szosztovanie i zadacsi tekucsej bibliografii.) [Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.) 32 p.
- F 2482. FRADKINA, Z.L.: A retrospektív szakbibliográfia fő kérdései a Szovjetunióban. (Osznovnye voproszu organizacii otraszlevoj retrospektivnoj bibliografii v SzSzsZR.) [Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.) 18 p.
- F 2483. SZMIRNOVA, B.A.: Az ajánló bibliográfia helye a Szovjetunióban folyó bibliográfiai munka rendszerében. (Rekomendatel'naja bibliografija i ee meszto v sziszteme bibliograficseszkoj rabotu v SzSzsZR.) [Moszkva, 1959], (Bibl. im. Lenina.) 26 p.
- F 2484. NIKOLAEV, V.A.: A helyismereti bibliográfia feladatai a Szovjetunióban. (Zadacsi kraevedcseszkoj bibliografii v SzSzsZR.) Moszkva, 1959, Bibliotecsnuj Insztitut. 34 p.
- F 2485. KAUFMAN, I.M.: Biobibliográfia. (Biobibliografija.) Moszkva, 1959, Bibl. im. Lenina. 15 p.
- F 2486. MASKOVA, M.V.: A szovjet másodfokú bibliográfia. (Bibliografija szovetszkoj bibliografii.) Moszkva, 1959, Bibl. im. Szaltükova Scesedrina. 34 p.
- F 2487. A szovjet bibliográfia helyzetének és feladatainak megvitatásával foglalkozó konferencia /1959.február 9-12./ határozata. (Rezoljucija konferencii, poszvjacszennoj obuszszedniju szosztovanija i zadacs szovetszkoj bibliografii. 9-12 fevralja 1959 g.) [Moszkva, 1959]. 5 p.
- F 2488. A szovjet bibliográfiai munka további fejlesztéséért. (Za dal'nejsze razvratie bibliografioseszkoj rabotu v sztrane.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1961. 1/65/.no. 82-100.p.
Az ajánló bibliográfia ügyében 1961. jan. 19-21-én tartott tanácskozást és a tájékoztató bibliográfiai munka ügyében 1961.jan. 23-25-én tartott tanácskozást ismertető két cikk.
- F 2489. TARAMANOV, D.D.: A bibliográfia alapvető típusairól. (Ob osznovnuh vidah bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1960. 5/63/.no. 30-36.p.
- F 2490. SZMIRNOVA, B.A.: Az ajánló bibliográfia elméletéről. (O teorii rekomendatel'noj bibliografii.) = Szovetszkaja Bibliografija. 1960. 5/63/.no. 17-29.p.
- F 2491. WELLS, A.J.: Az angol nemzeti bibliográfia. (British National Bibliography.) = Annals of Library Science. 4.vol. 1957. 3.no. 73-89.p.
- F 2492. KURDYBACHA, Emilia: A bibliográfia a Lengyel Népköztársaságban. Bibliográfiai Intézet. (Bibliografia w Polsce Ludowej. Instytut Bibliograficzny.) = KURDYBACHA, E. - CHAMERSKA, H.: Bibliografia i biblioteczna sluzba informacyjna. Warszawa, 1957. 27-37.p. /Kurs dla pracowników bibliotek powszenych 13./
- F 2493. WETMORE, A.: Beszámoló az Egyesült Államok Nemzeti Múzeumáról. (Report on the progress and condition of the United States National Museum for the fiscal year ended June 30, 1947.) Washington, 1947, Smithsonian Institution. 1-6., 52-63.p.
A beszámoló felöleli az intézmény könyvtárának munkáját is.

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ. 1961. 5.sz.

F.k.: Dr. Jóboru Magda

**Kiadja az OSzK Könyvtártudományi és Módszertani Központ
1961. július 25.**

**Példányszám: 500   Terjedelme: 4 A5 iv
Készült a KMK házi sokszorosítójában
(Bp. VIII. Múzeum u. 3.)**

KÉZIRATKÉNT